

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Centrum školského managementu

Mgr. Radomila Krchová

**Komparace výsledků maturitních zkoušek absolventů
gymnází**

**Comparison of the results of final examinations
graduates of grammar schools**

Bakalářská práce

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Školský management

Vedoucí závěrečné práce: PhDr. Václav Trojan, Ph.D.

2014

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci nazvanou „Komparace výsledků maturitních zkoušek absolventů gymnázií“ vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně a citovala všechny použité zdroje a literaturu. Dále prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi meziuniverzitního projektu Theses.cz, za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze dne 15. června 2014

.....

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování vedoucímu práce panu PhDr. Václavu Trojanovi, Ph.D. za jeho cenné rady, připomínky a trpělivost při vedení této bakalářské práce. Rovněž děkuji za spolupráci ředitelům gymnázií Středočeského kraje, kde jsem prováděla výzkum.

.....

ABSTRAKT:

Závěrečná práce zpracovává téma víceletých gymnázií. Teoretická část práce se zabývá gymnázií a jejich základní charakteristikou, osmiletým gymnáziem jakožto tradiční formou víceletého gymnázia, jeho pojetím studia a výsledky mezinárodních i republikových šetření s ním souvisejícími. Dále popisuje základní rysy středoškolské soustavy ve Středočeském kraji s přihlédnutím ke gymnaziálnímu vzdělávání. Empirická část je kvantitativní obsahovou analýzou záznamových archů a protokolů maturitních zkoušek z 12 gymnázií Středočeského kraje, která srovnává a hodnotí úspěšnost absolventů osmiletých gymnázií u státních maturitních zkoušek ve srovnání s absolventy gymnázií čtyřletých na území Středočeského kraje v roce 2013.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Gymnázium čtyřleté, víceleté, osmileté, dualismus, jednotná škola, mezinárodní šetření, Středočeský kraj, analýza, komparace, český jazyk, matematika, anglický jazyk

ABSTRACT:

Final thesis works with the topic of multi-year grammar schools. The theoretical part of the thesis deals with secondary grammar schools and their characteristics, the eight-year grammar school as a traditional form of multi-year grammar school, its conception of study and the results of international and national research related to them. It also describes the basic features of the school system in the Central Bohemian Region with regard to grammar school education. The empirical part is a quantitative content analysis of the record sheets and proceedings of final examinations of 12 grammar schools in the Central Bohemian Region, which compares and evaluates the success of graduates of eight-year grammar schools in the state school-leaving examinations in comparison with graduates of four-year grammar schools in the Central Bohemian Region in 2013.

KEY WORDS:

Four-year grammar school, multi-year, eight-year, dualism, comprehensive school, international research, Central Bohemian Region, analysis, comparison, Czech language, maths, English language

OBSAH

ÚVOD	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Základní charakteristika gymnázií.....	9
1.1 Co uvádí statistika posledních let.....	9
1.2 Víceleté gymnázium - osmileté.....	10
1.3 Dualismus versus jednotná škola	12
1.4 Pojetí studia na osmiletém gymnáziu.....	13
1.4.1 <i>Studují na osmiletém gymnáziu ti nejnadanější žáci?</i>	14
1.4.2 <i>Osmileté gymnázium - RVP a metody a formy práce</i>	15
1.5 Přidaná hodnota víceletého gymnázia aneb vliv rodiny na vzdělání dítěte	15
1.6 Co říkají mezinárodní a republiková šetření?	16
1.7 Závěry z výzkumů.....	21
2. Základní rysy středoškolské soustavy Středočeského kraje.....	22
2.1 Gymnázia na území Středočeského kraje.....	23
2.2 Nepříznivý demografický vývoj. Tak proč další gymnázium?	24
3. Argumenty pro a proti aneb co dál s víceletými gymnázii?	27
II. EMPIRICKÁ ČÁST	30
4. Úvod do problematiky.....	30
4.1 Vymezení tématu.....	30
4.2 Argumenty pro výběr tématu	30
4.3 Cíl výzkumu	31
4.4 Stanovení hypotéz	31
4.5 Výzkumné metody a výzkumný vzorek.....	32
4.6 Organizace výzkumu.....	32
4.7 Fáze výzkumu a jeho problémy	33
5. Výsledky výzkumu a jejich interpretace	34
5.1 Výsledky maturitních zkoušek absolventů čtyřletého oboru gymnázia.....	35
5.1.1 <i>Český jazyk</i>	35
5.1.2 <i>Matematika</i>	36
5.1.3 <i>Anglický jazyk</i>	38
5.1.4 <i>Celkové výsledky studentů čtyřletého oboru gymnázia</i>	40

5.2	Výsledky maturitních zkoušek absolventů osmiletého oboru gymnázia	40
5.2.1	Český jazyk.....	40
5.2.2	Matematika.....	42
5.2.3	Anglický jazyk.....	43
5.2.4	Celkové výsledky studentů osmiletého oboru gymnázia.....	45
6.	Konečné výsledky výzkumu a hodnocení hypotéz.....	45
6.1	Český jazyk	46
6.2	Matematika.....	47
6.3	Anglický jazyk	49
6.4	Celkové shrnutí výsledků	51
ZÁVĚR		54
POUŽITÁ LITERATURA		56
SEZNAM OBRÁZKŮ.....		60

ÚVOD

Vzhledem k demografickému vývoji v ČR a jeho dopadu na celou vzdělávací soustavu už dávno neplatí, že víceleté gymnázium je „elitní“ všeobecně-vzdělávací školou pro nadané žáky. V současné době je na tento typ školy přijímána řada žáků průměrných, kteří ovšem mají za sebou kvalitní rodinné zázemí a ambici rodičů, aby jejich děti studovaly na víceletém gymnáziu. Nejsou ale žáci, přijímaní ke studiu na gymnáziu až po 9. třídě základní školy, stejně studijně nadaní a nedosahují při studiu obdobných výsledků jako žáci osmiletého oboru? Nebo jsou žáci vzdělávaní na gymnáziu od jedenácti let věku ve studiu skutečně výrazně úspěšnější?

Jako učitelka s několikaletou praxí na gymnáziu se čtyřletým i osmiletým oborem studia a se zkušeností s výukou žáků v obou ze zmiňovaných oborů, jsem si sama tuto otázku položila již několikrát. Jasnou odpověď jsem nenašla. A ani ze strany odborníků neexistuje na daný problém jednoznačný pohled. V názorech se často velmi zásadně liší jak odborná pedagogická, tak laická veřejnost. Jejich široké spektrum se pohybuje od prosazování soustavného zvyšování počtu víceletých gymnázií (např. Hostivice, Středočeský kraj) a posilování jejich role v českém vzdělávacím systému až k volání po jejich kompletním zrušení.

Z výše uvedených důvodů pro mne bylo zpracování bakalářské práce na téma víceletých gymnázií jasnou volbou. Dlouho jsem zvažovala, jak téma uchopit, nakonec jsem se rozhodla zůstat na půdě gymnázia a provést výzkum výsledků státních maturitních zkoušek absolventů gymnázií. **Cílem mé práce je zanalyzovat a vyhodnotit úspěšnost absolventů víceletých gymnázií u státních maturitních zkoušek ve srovnání s absolventy gymnázií čtyřletých na území Středočeského kraje v roce 2013.** Provedená analýza buď potvrdí, nebo vyvrátí názor, že v naší vzdělávací soustavě příliš brzy rozdělujeme děti na schopné a méně schopné a že ty, které se ve věku jedenácti let zdají méně schopné, mohou v devatenácti letech u maturitní zkoušky dosahovat srovnatelných výsledků jako jejich „úspěšnější“ vrstevníci.

V úvodní kapitole teoretické části práce se věnuji charakteristice gymnaziálního vzdělávání, předkládám některá relevantní statistická data, podrobněji se pak zabývám osmiletým gymnáziem jakožto tradiční formou víceletého gymnázia a jeho pojetím studia. Dále srovnávám argumenty příznivců dualismu a jednotné školy, diskutuji nad skutečnou přidanou hodnotou této školy a poukazuji na výsledky mezinárodních výzkumů ve vzdělávání. Ve třetí kapitole, na kterou navazuji v empirické části své práce, popisuji

základní rysy středoškolské soustavy ve Středočeském kraji, podrobněji se zaměřuji na čtyřletá a osmiletá gymnázia a některé problémy s nimi spojené. V závěru této části pokládám otázku, co dál s víceletými gymnázii, shrnuji argumenty pro a proti a zdůrazňuji nutnost celkové koncepční reformy našeho základního a středního školství.

V úvodu empirické části navazuji na teoretickou část. Vymezuji téma a shrnuji argumenty pro jeho výběr. Vracím se opět k cíli výzkumu a stanovuji hypotézy, které chci výzkumem ověřit. Následně popisuji výzkumné metody a výzkumný vzorek čtyřletých i osmiletých gymnázií ve Středočeském kraji.

Dále se věnuji organizaci výzkumu, popisuji jednotlivé fáze výzkumu a jeho problémy, podávám informace o práci v terénu, následně o zaznamenávání dat do PC a práci s Microsoft Excelem.

Nejdelší kapitolu této části věnuji výsledkům výzkumu a jejich interpretaci, kde v tabulkách a grafech znázorňuji výsledky výzkumu maturitních zkoušek absolventů čtyřletých gymnázií, dále pak osmiletých gymnázií, porovnávám výsledky chlapců a dívek jednotlivých oborů gymnázií a diskutuji nad nimi. V závěru této kapitoly předkládám konečné výsledky, hodnotím hypotézy a shrnuji skutečnosti, které z výzkumu vyplynuly.

V závěru své práce shrnuji výsledky výzkumu, hodnotím dosažení stanoveného cíle práce, posuzuji její využití a přínos pro management školství a navrhuji, jak využít závěrů práce k dalšímu pedagogickému výzkumu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Základní charakteristika gymnázií

Gymnázia, včetně oborů gymnázií se sportovní přípravou a tzv. dvojjazyčných (bilingvních) gymnázií, a dále obory lyceí poskytují v českém vzdělávacím systému všeobecně zaměřené vzdělání na střední úrovni. Jejich posláním je v první řadě příprava studentů ke studiu na vysokých, eventuálně vyšších odborných školách, na kterých pokračuje ve studiu v průměru více než 90 % absolventů. V gymnaziálních oborech a lyceích se vzdělává zhruba třetina žáků středního vzdělávání. Ve srovnání se zeměmi EU je zastoupení žáků ve všeobecně vzdělávacích oborech v České republice nižší: průměr za země EU se pohybuje okolo 80% žáků ve všeobecně zaměřeném vzdělávání. Jak uvádí výroční zpráva MŠMT, je to způsobeno především silnou tradicí vzdělávání v oborech středního vzdělávání s maturitní zkouškou bez odborného výcviku, které je u nás velmi oblíbené (2013, [online]).

Vzhledem k tomu, že tato práce je věnována problematice gymnázií, nebudu se dále věnovat vzdělávání v oborech lyceí.

V gymnaziálních oborech činí délka vzdělávání stále čtyři, šest a osm let. Je stanovena zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (Školství, 2012). Od 1. 9. 2009 se začalo vyučovat podle školních vzdělávacích programů (ŠVP). Tyto programy umožňují školám koncipovat výuku takovým způsobem a zaměřením, které jim vyhovují, přičemž je ale nutné dodržet schválené rámcové vzdělávací programy (RVP) pro konkrétní gymnaziální obory vzdělání (RVP pro gymnázia, RVP pro gymnázia se sportovní přípravou, pilotní RVP pro dvojjazyčná gymnázia).

1.1 Co uvádí statistika posledních let

Počet gymnaziálních oborů se v posledních letech příliš nemění. Ve školním roce 2012/13 se vyučoval některý z těchto oborů vzdělání v 369 školách. Z tohoto počtu škol

bylo 280 zřízeno krajem či obcí, 69 škol bylo zřízeno soukromým zřizovatelem, 20 církvemi.

Počet žáků vzdělávajících se v oborech vzdělání gymnázií v roce 2012/13 se mírně snížil a činil 131 tisíc žáků (z toho 81,6 tisíce v šestiletých a osmiletých gymnáziích).

Počet nově přijímaných žáků na gymnázia (včetně víceletých oborů) se v roce 2012/13 oproti předešlému školnímu roku nijak výrazně nezměnil, v obou letech bylo přijato asi 22 tisíc žáků, což představuje 21,5% ze všech nově přijatých žáků na střední školy.

„V roce 2011/12 absolvovalo ve čtyřletých oborech gymnázií 13,7 tisíce žáků, v oborech vzdělání víceletých gymnázií absolvovalo 10,3 tisíce žáků. Celkově absolvovalo v roce 2011/12 v oborech vzdělání gymnázií 24 tisíce žáků (Výroční zpráva MŠMT, 2013, str. 48 [online]).“

Obr. 1 Počty škol, žáků a nově přijatých v roce 2013 a absolventů středních škol v roce 2011/12

Druh vzdělávání		Školy ¹⁾			Žáci				Nově přijatí do 1. ročníku			Absolventi za školní rok 2011/12		
		celkem	z toho forma vzdělávání		celkem	z celku dívky	z celku forma vzdělávání		celkem	z celku forma vzdělávání		celkem	z celku forma vzdělávání	
			denní	ostatní			denní	ostatní		denní	ostatní		denní	ostatní
Střední školy – celkem		1 346	1 337	403	440 588	218 211	429 362	11 226	107 644	104 136	3 508	99 077	97 034	2 043
v tom vzdělávání	střední	123	122	1	1 965	938	1 940	25	987	978	9	650	586	64
	střední s výučním listem	522	516	32	100 558	33 579	98 892	1 666	34 441	33 818	623	27 985	27 531	454
	z toho zkrácené	28	25	4	850	185	659	191	746	616	130	345	288	57
	střední s maturitou	1 148	1 140	164	338 065	183 694	328 530	9 535	72 216	69 340	2 876	70 442	68 917	1 525
	v tom víceleté	315	315	–	81 644	44 670	81 644	–	11 098	11 098	–	10 276	10 276	–
	4leté	1 094	1 085	153	255 011	137 963	246 768	8 243	60 252	58 141	2 111	59 822	58 617	1 205
	zkrácené	30	10	20	1 410	1 061	118	1 292	866	101	765	344	24	320

Zdroj: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyrocnizpravy-o-stavu-a-rozvoji-vzdelavani-v-ceske-1?highlightWords=výroční+zpráva>

1.2 Víceleté gymnázium - osmileté

Tradiční podobou víceletého gymnázia je osmileté gymnázium. Svým rozsahem pokrývá úplné základní vzdělání druhého stupně a plynule navazuje na středoškolské

vzdělávání ukončené maturitní zkouškou. „Vzdělávání v šestiletém a osmiletém gymnáziu se člení na nižší stupeň a vyšší stupeň“ (Školství, 2012, str. 32).

Výuka na nižším stupni osmiletého gymnázia se uskutečňuje podle ŠVP zpracovaného podle RVP pro základní vzdělávání (RVP ZV), přičemž povinnost vyučovat podle ŠVP existuje na nižším stupni osmiletých gymnázií od 1. září 2007 (Výroční zpráva MŠMT, 2013, str. 48 [online]).

Vyšší stupně osmiletých gymnázií se řídí podle RVP pro gymnázia (dále jen RVP G) a RVP pro gymnázia se sportovní přípravou (dále jen RVP GSP), podle kterých se závazně vyučuje od 1. září 2009 (2013, str. 48 [online]).

Osmileté gymnázium stojí na hranici základní a střední školy. Studenti přicházejí na osmileté gymnázium po ukončení prvního stupně základní školy a ukončují svoje studium maturitní zkouškou. Tento typ školy tedy svým studentům umožňuje dokončení povinné školní docházky absolvováním druhého stupně základního školství a plynulé navázání na středoškolský stupeň studia (Dostálová, 2010). Také proto je osmileté gymnázium v odborné terminologii nazýváno jako primární vzdělávání v jeho nižších ročnících – primě až kvartě a sekundární vzdělávání v ročnících vyšších – kvintě až oktávě. Ve srovnání se zahraničními vzdělávacími systémy se však objevuje také označení, které používá například Rabušicová, a to nižší sekundární a vyšší sekundární vzdělávání (in Novotný, Pol, 2002).

Studium na osmiletém gymnáziu není nijak konkrétně zaměřeno na oblast případné budoucí profese. Studenti až do maturity studují předměty shodné s těmi, které by se učili na druhém stupni základní školy. Na všeobecném gymnáziu tedy v podstatě neexistuje žádná záměrná profilace studentů přírodovědným nebo humanitním směrem. Jistá forma profilace jim je umožňována pouze v podobě seminářů, které si dle vlastního zájmu studenti sami volí z různě širokého okruhu povinně volitelných předmětů, kterou jim jejich škola nabídne. Zároveň však studenti neztrácí přehled ani v ostatních předmětech. Zásadním negativem je však přílišná teoretičnost předmětů a téměř se nevyskytující předměty praktické (Kašíková, 2009).

Samozřejmě není nikde dáno, že pokud dítě začne studovat osmileté gymnázium, musí nutně absolvovat celých 8 let studia. Po čtvrtém roce studia (z kvarty) má možnost odejít na kteroukoliv jinou střední školu, příp. učiliště, stejně, jako by šel po ukončení 9. ročníku základní školy.

1.3 Dualismus versus jednotná škola

„Školský systém, umožňující ještě před ukončením povinné školní docházky přestup žáka na vyšší typ školy, se nazývá dvojkolejný, též dualistický. Je tím vyjádřena myšlenka možnosti dvojí studijní (a do jisté míry i životní) dráhy, rozdílné pro žáky s nižšími schopnostmi a pro žáky nadanější“ (Dvořáček, 2001, s. 122).

O přednostech a nedostacích jednotné či dualistické školské soustavy se vedou nekonečné diskuse jak mezi odborníky, tak mezi laiky.

Zastánci dualismu spatřují hlavní výhody časného rozdělování žáků v možnosti vytvoření optimálních podmínek pro žáky nadané s větší motivací pro studium. Náročnější vzdělávací program, zabezpečený náročnějšími, kvalifikovanějšími učiteli, lepší didaktické prostředky včetně vyučovací techniky, absence pomalejších a méně schopných spolužáků, to vše zajišťuje větší intenzitu a efektivitu výuky. Naopak ostatní „nevýběroví“ žáci, zacílení převážně k praktickému profesnímu zaměření a celkově nižším aspiracím, jsou vzděláváni v pro ně vhodných, méně náročných podmínkách.

Odpůrci dualismu tvrdí, že ve věku 11 – 12 let, kdy se tato první selekce žáků provádí, je příliš brzy na to, aby se rozhodovalo o životní dráze dítěte. Argumentují, že časné rozdělování žáků narušuje přirozenou skladbu žáků a že po selekci zbývající žáci jsou logicky znevýhodněni, ať už jde o méně příznivé školní prostředí, horší vybavení škol či méně kvalitní pedagogii. Odpůrci odmítají dualismus už z principu, protože „odporuje demokratickému právu občana na kvalitní povinné vzdělávání“ (2001, str. 133) a odporuje současným trendům vývoje vzdělávání, prosazujícím společné vzdělávání zdravých dětí s postiženými.

Protipólem k dualistické školské soustavě je škola jednotná. Principem jednotné školy je společná povinná školní docházka žáků na jeden typ školy a státem garantovaná stejná kvalita vzdělávání pro všechny. Rozhodování žáků z více možných studijních cest je tak oddáleno do vyššího věku a větší zralosti žáka.

Stoupenci tohoto modelu zdůrazňují, že za kvalitu vzdělávání, které má zajišťovat optimální rozvoj všech potencialit mladého člověka, nese přímou zodpovědnost společnost. Tvrdí, že je nezbytné rozvíjet všechny stránky osobnosti, nikoliv pouze intelektuální kvality člověka. Důležitým faktorem je i sociální klima ve společenství žáků. Zkušenosti potvrzují, že je třeba, aby složení žáků bylo co nejpestřejší a odpovídalo běžné lidské společnosti. Jinak je ohrožené deformacemi buď v podobě rivality mezi žáky výběrových tříd, nebo rezignace ve třídách s „přebranými“ žáky (2001, s. 133).

Nebezpečím, které odpůrci jednotné školy oprávněně vytýkají, je rovnostářský přístup k žákům, systém jednotných nároků, metod i tempa. Argumentují, že toto rovnostářství vede v konečném důsledku ke zhoršení úrovně vzdělávání všech žáků a k plýtvání s talenty, potažmo i vynaloženými prostředky na vzdělání.

Všechny tyto námitky mají svá opodstatnění a potřeba je brát vážně. Nelze popřít, že rozdíly mezi žáky existují a to musí respektovat i jednotná škola. Ale tvrdá diferenciací podle jakéhosi „univerzálního nadání“ se neukazuje být tím nejvhodnějším způsobem, jak tuto situaci řešit. Citlivé, motivační a především osvědčené řešení přichází z vyspělých zemí západní Evropy a je dlouhodobě úspěšně zakotveno i v řadě českých základních škol. Umožňuje dětem vybrat si takové vzdělávací zaměření, které vychází z jejich zájmu. Žáci si volí studijní větev, která nejlépe odpovídá jejich osobnímu zaměření a umožňuje jim tak dosahovat dobrých výsledků.

České pojetí této myšlenky umožnilo vznik řadě základních škol s rozšířenou výukou cizích jazyků, matematiky, výpočetní techniky, ale i hudebních, výtvarné či tělesné výchovy. „Tyto školy přetrvávají dodnes a přinesly dobré výsledky. Mnohé si získaly velmi dobrou pověst, a přestože nejsou ideálním řešením, zejména proto, že nemohou uspokojit všechny zájemce (nedostatečná nabídka těchto škol v jednotlivých regionech a z ní plynoucí výběrovost), jsou určitou odpovědí na námitky odpůrců jednotné školy“ (2001, str. 134). I toto je možná cesta, jak podpořit rozvoj talentovaného jedince, umožnit mu dosáhnout co největšího rozvoje jeho nadání a schopností, ale nevytrhávat ho přitom z různorodého kolektivu žáků a nechat ho vyrůst v přirozeném prostředí jedinců patřících do různých společenských vrstev. Výchovou a vzděláváním v takové škole mu umožnit vybudování žebříčku hodnot vyznávající kvality jako je tolerance, respekt a pozitivní vztah k lidem různého společenského statusu, rasy, náboženského vyznání či zdravotního stavu.

Závěrem této kapitoly lze tedy shrnout, že oba modely mají svá pozitiva i negativa. Najít ovšem jakýsi „zlatý střed“ se stále nedaří. A toto by měl být prvořadý úkol pro politickou reprezentaci naší země, aby ve spolupráci se širokou odbornou pedagogickou veřejností ten nejlépe fungující model našla a uvedla ho v život.

1.4 Pojetí studia na osmiletém gymnáziu

V předchozí části jsem nastínila základní argumenty zastánců dvojokrajného systému vzdělávání - náročnější vzdělávací program, zabezpečený náročnějšími,

kvalifikovanějšími učiteli, efektivnější metody a formy práce, lepší didaktické prostředky včetně vyučovací techniky, absence pomalejších a méně schopných spolužáků atd. Takto by to asi v optimálním případě mělo vypadat. Jaká je ale reálná situace na řadě víceletých gymnázií u nás?

1.4.1 Studují na osmiletém gymnáziu ti nejnadanější žáci?

Zásadním předpokladem by mělo být, že na osmileté gymnázium by měli nastupovat jen ti žáci, u nichž se předpokládá, že jejich mimořádné nadání a zájem o studium se vyhranily již na 1. stupni ZŠ. Předpoklady odborníků říkají, že toto splňuje přibližně 5% populačního ročníku, pro nějž by osmiletá gymnázia měla být určena. Avšak podíl počtu žáků plnících povinnou školní docházku na víceletých gymnáziích vzhledem k počtu žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních škol činí cca 11 %.

Pokud porovnáme podíl mimořádně nadaných žáků a žáků studujících na tomto typu gymnázií, dojdeme ke zjištění, že na osmiletých gymnáziích studuje minimálně polovina žáků, u nichž to rozhodně nebylo nadání, které je ke studiu na osmiletém gymnáziu motivovalo. Toto potvrzují i výsledky výzkumu Matějů a Strakové (2008, s. 197). Podle nich „5-10% žáků víceletých gymnázií nedosahuje ani výsledků, které odpovídají průměrným výsledkům celé populace. Další studie Jany Strakové z roku 2010 ukazuje, že: „o studium na víceletých gymnáziích se uchází, a následně na ně nastupuje, řada žáků s průměrnými i podprůměrnými výsledky, a že řada talentovaných žáků o studium na víceletých gymnáziích naopak neusiluje“ (str. 205).

S tímto názorem v podstatě souhlasí i většina zastánců víceletých gymnázií. Upozorňují však, že daná situace vznikla naprosto neopodstatněným zvyšováním počtu víceletých gymnázií pouze z důvodu stále se zvyšující poptávky začátkem 90 let. Toto je tedy výsledek absolutní nekonceptnosti MŠMT v polistopadovém období, kdy vznik víceletých gymnázií nevycházel z žádné koncepční studie nebo něčím podloženého návrhu a neměl žádnou vazbu na celkovou koncepci školské nebo vzdělávací politiky. Ukazuje se, že to opravdu bylo tak, jak potvrzují i někteří očití svědkové, že na jedné poradě vedení ministerstva školství polistopadový ministr Milan Adam prostě konstatoval: „Pánové, rozhodl jsem se zřídit víceletá gymnázia. Zařídte to!“ (Moderní vyučování, 2009 [online]).

1.4.2 Osmileté gymnázium – RVP a metody a formy práce

Jak jsem již zmínila výše, za jeden z argumentů podporujících studium na víceletém gymnáziu, jsou metody a formy práce, které mají být lepší a efektivnější než na ZŠ. Ale které metody to jsou? Frontální výuka? Výkladový styl práce, který dnes už neodpovídá ani potřebám studentů ve vyšších ročnících? Pokud mají stoupenci osmiletých gymnázií na mysli tyto metody, pak ano, pak bude vzdělávání na tomto typu školy efektivnější. Ale řada pedagogů s mnohaletou praxí na osmiletých i čtyřletých gymnáziích či základních školách s tímto argumentem zásadně nesouhlasí.

Tvrdí, že mnozí z vyučujících stále nehledají nové formy práce, adekvátní současné době, a setrvávají u tradičních metod. Není třeba nekriticky přijímat přístupy, s nimiž se setkáváme v zahraničí, ale je nezbytné začleňovat ty postupy, které mohou studenty obohatit a dát jim příležitost aktivní spoluúčasti na práci v hodinách.

Dalším problémem je rámcový vzdělávací program. Pokud má být studium na osmiletém gymnáziu chápáno jako vzdělávání mimořádně nadaných žáků, tak oni by měli „mít příležitost maximálně rozvíjet své předpoklady systémem připraveným právě jen pro tento typ studia a využívajícím celý osmiletý cyklus v souladu se současnými poznatky pedagogiky a psychologie“ (Mandelová, 2000). Výuka na nižším gymnáziu je ale uskutečňována podle RVP ZV, což není z tohoto důvodu optimálním řešením. A to samo o sobě zakládá otázku pojetí a smyslu existence osmiletého gymnázia.

1.5 Přidaná hodnota víceletého gymnázia aneb vliv rodiny na vzdělání dítěte

Z pohledu na víceletá gymnázia jako na školy, které mají rozvíjet potenciál nadaných dětí, není nic k pozastavení na tom, že by jejich studenti měli celkově dosahovat lepších výsledků než žáci běžných základních škol. Jaká je ale skutečná „přidaná hodnota“ školy?

Podle analýz je skutečná přidaná hodnota školy minimální, protože rozdíly ve výsledcích žáků osmiletých gymnázií a základních škol jsou do značné míry pouze odrazem rozdílů, které mezi nimi existovaly již v době vstupu některých z nich na víceletá gymnázia. Zbytek rozdílů je pak způsoben specifickou sociální skladbou víceletých

gymnázií, která profituje ze skutečnosti, že jejich žáci přicházejí ze sociálních skupin, které dětem od počátku poskytují příznivější vzdělanostní klima v rodině, vedou je k co nejlepším výsledkům ve škole a posilují v nich aspirace na dosažení co nejvyššího vzdělání (Matějů, Straková, 2003). V praxi to vypadá tak, že čím vzdělanější jsou rodiče, tím větší je pravděpodobnost, že jejich dítě bude studovat na víceletém gymnáziu, bez ohledu na to, zda nadané je. U rodičů s nižším vzděláním je taková šance podle statistik minimální, a to i v případě, že jejich dítě disponuje nadáním.

Děti pocházející z rodin s nižším sociálním a rodinným zázemím tak zůstávají na základních školách a tvoří tzv. nevýběrovou větev. Jejich nadání tomu ale mnohdy neodpovídá. Mnohé z nich mají totiž srovnatelné nadání studovat víceleté gymnázium, jako jejich bývalí spolužáci, kteří tam odešli. Ve výsledku to znamená, že stejně nadané děti, pocházející z různých rodin, vykazují rozdílné vzdělávací výsledky (Rabušicová, 2004).

Co říci na závěr? Skutečnost, že hlavní vliv na výsledky dítěte ve škole i na jeho další profesní kariéru má sociální a rodinné zázemí, není žádná objevná myšlenka. To dokázal už v šedesátých letech americký sociolog Coleman (2004) a prokazuje to i množství dalších šetření v oblasti měření výsledků vzdělávání.

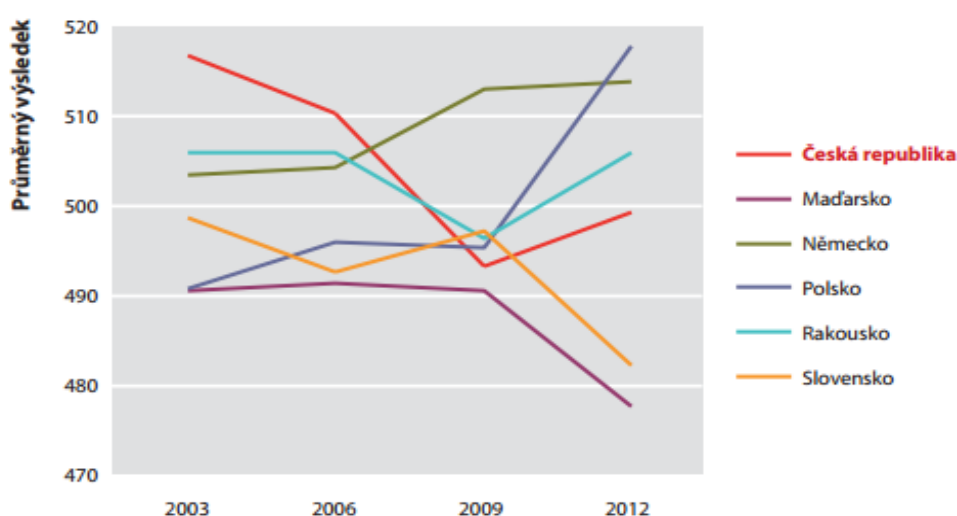
1.6 Co říkají mezinárodní a republiková šetření?

Kromě úrovně znalostí a dovedností žáků různých ročníků základních i středních škol především v oblasti čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti, zjišťují mezinárodní šetření i další faktory, které ovlivňují výsledky vzdělávání žáků, a to právě vliv domácího prostředí, postoje rodičů apod., což umožňuje přístup k dalším informacím, například o selektivě vzdělávání. Pro potřeby této závěrečné práce využiji výsledky posledního mezinárodního šetření PISA 2012, výsledky republikového šetření VEKTOR společnosti Scio a již zmiňovanou studii Jany Strakové z roku 2010 nazvanou Přidaná hodnota studia na víceletých gymnáziích ve světle dostupných datových zdrojů. V této kapitole budu srovnávat pouze ty výsledky, které mapují úspěšnost žáků základních škol v porovnání s žáky odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a dále výsledky studentů osmiletých oborů v porovnání se studenty čtyřletých oborů gymnázií.

Poslední šetření PISA (2012) bylo zaměřeno především na matematickou gramotnost, ale poskytlo také mnoho údajů o čtenářské a přírodovědné gramotnosti

patnáctiletých žáků. Závěrečná zpráva uvádí, že „v oblasti matematické gramotnosti se v České republice od roku 2003 statisticky významně zhoršily výsledky žáků všech druhů škol (viz. obr. 2). Na dílčím zlepšení průměrného výsledku českých žáků v matematice od roku 2009 se podíleli zejména žáci základních škol, jejichž průměrný výsledek vzrostl od roku 2009 o 16 bodů a kteří tak dokázali vykompenzovat další zhoršení výsledků žáků víceletých gymnázií a nematuritních oborů středních škol“(Palečková et al., 2013)

Obr. 2 PISA 2012 – matematická gramotnost
Změny ve výsledcích střeoevropských zemí mezi roky 2003 - 2012

Zdroj: http://www.pisa2012.cz/articles/files/Hlavni_zjisteni_PISA2012.pdf

V tabulce na obr. 3 je vidět, že se v období mezi lety 2009 a 2012 výrazně zlepšily výsledky žáků na základních školách také ve čtenářské gramotnosti (o 21 bodů) a v přírodovědné gramotnosti (o 17 bodů). V přírodovědné gramotnosti se oproti tomu výrazně zhoršili žáci čtyřletých gymnázií a následovali je žáci osmiletých gymnázií. Přesto jsou ale výsledky žáků víceletých gymnázií ve všech oblastech stále výrazně lepší než u žáků ZŠ. Naopak, pokud porovnáme výsledky žáků víceletých gymnázií se čtyřletými, zjistíme, že rozdíly nejsou zásadní. Nejlepších výsledků přesto obecně dosahují žáci víceletých gymnázií, jejich náskok před čtyřletými gymnázii je podobný jako rozdíl mezi G4 a některými SOŠ.

Obr. 3 Výsledky žáků v různých druzích škol

Čtenářská gramotnost	Průměrný výsledek				
	2000	2003	2006	2009	2012
Základní školy	474	469	457	449	470
Víceletá gymnázia	592	593	609	587	593
Čtyřletá gymnázia	582	584	603	581	568
SOŠ a SOU s maturitou	525	517	522	502	506
SOŠ a SOU bez maturity	436	433	386	414	424
Speciální školy	268	300	314	338	346
Česká republika	492	489	483	478	493

Přírodovědná gramotnost	Průměrný výsledek		
	2006	2009	2012
Základní školy	488	473	490
Víceletá gymnázia	628	613	601
Čtyřletá gymnázia	613	596	583
SOŠ a SOU s maturitou	542	521	519
SOŠ a SOU bez maturity	443	448	444
Speciální školy	375	314	331
Česká republika	513	501	508

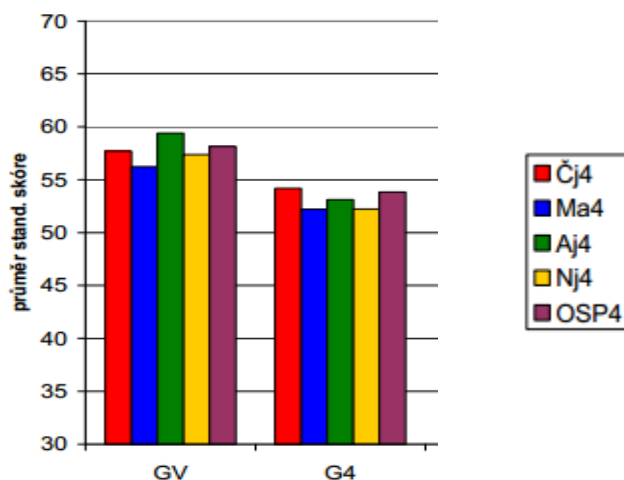
Zdroj: http://www.pisa2012.cz/articles/files/Hlavni_zjisteni_PISA2012.pdf

Závěrečná zpráva se nezabývá pouze matematickou gramotností žáků, ale rovněž uvádí, že dle výsledků šetření byla Česká republika „v roce 2012 jednou z pěti zemí OECD s nejsilnějším vlivem socioekonomického zázemí na vzdělávací výsledky žáků a ve srovnání s rokem 2003 tento vliv zesílil, což může vypovídat o určitém nárůstu nerovností v oblasti vzdělávacích příležitostí. Česká republika se navíc řadí k zemím, kde mají žáci s podobným zázemím tendence shromažďovat se ve stejných školách a kde vzdělávací systém funguje spíše selektivně“ (Palečková et al., 2013).

Závěrům šetření PISA oponují výsledky projektu VECTOR společnosti Scio, jejichž analýza srovnává výsledky žáků různých typů středních škol v České republice na začátku a na konci studia. Zpráva analyzuje obrovské množství výsledků, já se zaměřím pouze na ty, které jsou vzhledem k mé závěrečné práci relevantní.

Zpráva z tohoto projektu z května 2012 ve shodě se zprávou PISA, uvádí, že druhé nejdůležitější kritérium pro nástup na víceleté gymnázium je pro žáky těchto škol názor jejich rodičů. Tento výsledek potvrzuje argument, který jsem zmínila již v kapitole 2.5, a to, že rozhodnutí, zda žák bude pokračovat na 2. stupni ZŠ nebo na víceletém gymnáziu, je do značné míry dílem rodičů.

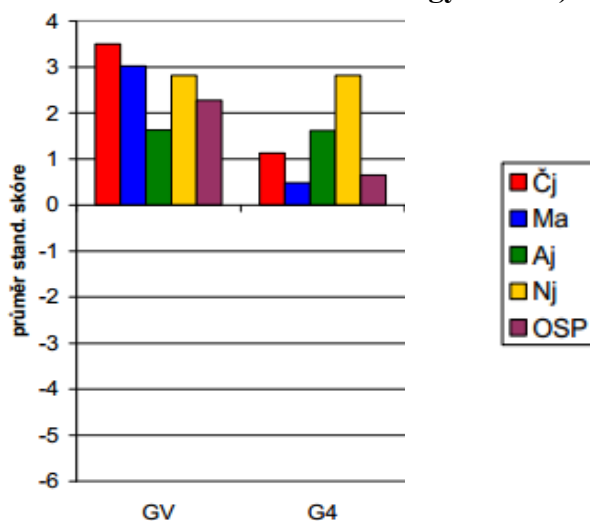
Obr. 4 Průměrné stand. skóre v testech 4. ročníku (víceletá a čtyřletá gymnázia)

Zdroj: https://www.scio.cz/download/vektor/souhrn_poznatku_Vektor_2005_2011_fin.pdf

Rozdíly testovaných schopností mezi žáky různých typů škol se během středoškolské docházky zvětšují. Žáci víceletých gymnázií zaznamenali od vstupního testování ve všech testech výrazně kladný relativní posun, zejména v českém jazyce. Víceletá gymnázia v českém jazyce, matematice a OSP mezi vstupním a výstupním testováním zvýšila svůj odstup od čtyřletých gymnázií, která udržela stejný odstup pouze v cizích jazycích. Tento relativní posun lze interpretovat jako přidanou hodnotu školy. Výsledky projektu VECTOR tedy ukazují, že víceletá gymnázia vzdělávají žáky přece jen účinněji než základní školy ve spojení s klasickými čtyřletými gymnázii.

Obr. 5 Průměrný relativní posun mezi 1. a 4. ročníkem (víceletá a čtyřletá gymnázia)

Zdroj: https://www.scio.cz/download/vektor/souhrn_poznatku_Vektor_2005_2011_fin.pdf

Závěrům projektu VEKTOR oponují výsledky studie Jany Strakové, jejíž analýzy ukazují, že víceleté gymnázium nepřispívá k rozvoji kompetencí žáků v základních oborech vzdělávání, tedy v matematice a mateřském jazyce, více než základní škola v kombinaci se čtyřletým gymnáziem. „Navštěvují je však děti s lepším rodinným zázemím. I v České republice, stejně jako v ostatních vyspělých zemích, platí, že vzdělanější rodiče investují více energie do toho, aby pro své děti našli vhodné výběrové školy, připravili je k přijímacím zkouškám a podporovali jejich úsilí i v průběhu dalšího studia. Absolvování víceletého gymnázia nicméně zvyšuje pravděpodobnost studia prestižních vysokoškolských oborů. I když absolventi víceletých gymnázií nevykazují v přijetí na vysoké školy celkově vyšší úspěšnost, absolvování víceletého gymnázia je významným prediktorem studia práv, která patří k nejprestižnějším vysokoškolským disciplinám“ (Straková, 2010).

Obr. 6 Zastoupení absolventů jednotlivých typů středoškolského studia v oborech vysokoškolského vzdělávání

obor VŠ	obor středoškolského studia		
	% přijatých		
	VG	4G	SOŠ
matematicko-fyzikální	42,9	35,1	20,1
technické	20,0	19,8	55,5
přír. + zemědělské	23,8	37,3	36,6
lékařské	42,3	39,7	18,0
humanitní	34,9	44,9	19,4
ekonomické	25,0	25,9	47,7
společenské	38,3	36,1	23,8
právo	56,2	35,8	8,0
učitelství	23,3	43,2	31,7

Zdroj:

http://sreview.soc.cas.cz/uploads/5301a482048f24216ed10329bc0948c43f224d54_Strakov_a.pdf

Konečné nálezy Jany Strakové svědčí o tom, že „základní předpoklady spojované s úlohou víceletých gymnázií nejsou naplněny, že víceletá gymnázia není možno označit za školy, které slouží k urychlení rozvoje mimořádně nadaných žáků“ (2010).

1.7 Závěry z výzkumů

Závěrem můžeme tedy konstatovat, že ani výsledky různých výzkumů v oblasti vzdělávání, nedokážou jednoznačně zodpovědět otázku, jsou-li absolventi víceletých gymnázií úspěšnější než absolventi čtyřletých gymnázií.

Na jedné straně tu máme výsledky společnosti Scio, které poukazují na přece jen efektivnější vzdělávání víceletých gymnázií v porovnání s kombinací ZŠ se čtyřletým gymnáziem, což potvrzuje i fakt, že absolventi víceletých gymnázií jsou výrazně úspěšnější při přijímání na prestižní vysokoškolský obor právo.

Na druhé misce vah jsou výsledky mezinárodního šetření PISA, které ukazují, že výsledky žáků víceletých gymnázií se v posledních letech značně zhoršily, zatímco výsledky žáků ZŠ se od roku 2009 postupně zlepšují. Příčinou těchto zjištění může být skutečnost, že na víceletých gymnáziích studuje značný podíl žáků průměrných i podprůměrných, což dokazují i analýzy studie Jany Strakové. Víceletá gymnázia tak ve skutečnosti neslouží efektivnímu rozvoji vědomostí a dovedností mimořádně nadaných žáků a zpochybňují tak hlavní argument pro svou existenci.

Společným výstupem většiny šetření je pak sdělení, které potvrzuje i výsledky předchozích analýz (Matějů, Straková, 2003), totiž, že český vzdělávací systém je značně selektivní, a že zásadní vliv na vzdělávání dítěte a jeho studium na víceletém gymnáziu má rodina, potažmo vzdělání rodičů.

2. Základní rysy středoškolské soustavy Středočeského kraje

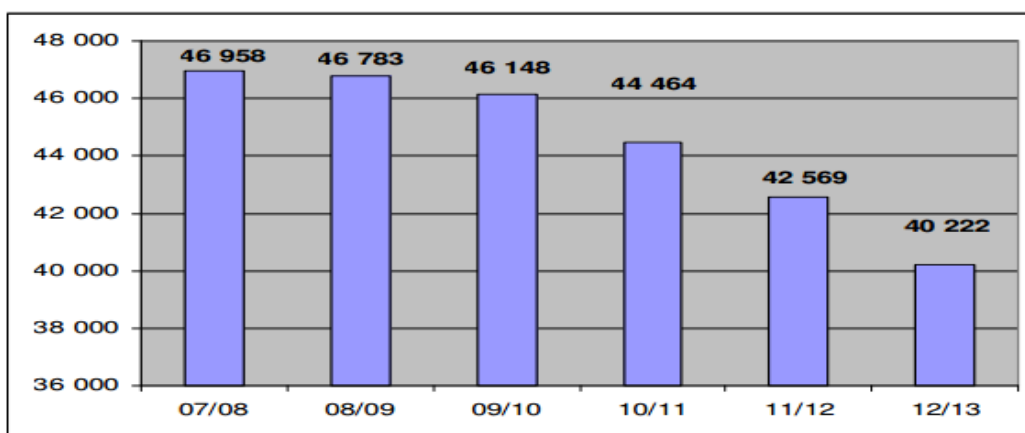
Vzhledem k tomu, že v analytické části své závěrečné práce srovnávám výsledky maturitních zkoušek absolventů gymnázií Středočeského kraje, budu se v následující kapitole podrobněji věnovat právě této oblasti České republiky. Velmi stručně popíši základní rysy středoškolské soustavy ve Středočeském kraji, podrobněji se pak zaměřím na čtyřletá a osmiletá gymnázia v kraji a nastíním některé problémy s nimi spojené.

Podle Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji za školní rok 2012/2013 zahrnovala regionální vzdělávací soustava ve Středočeském kraji celkem 1 234 právních subjektů vykonávajících činnost školy a školského zařízení.

Pokud jde o středoškolskou vzdělávací soustavu, výroční zpráva uvádí, že na území Středočeského kraje se nacházelo celkem 154 středních škol, čímž kraj zaujímal 2. místo v počtu středních škol hned za Hlavním městem Prahou (2014, [online]). Sám kraj byl zřizovatelem 107 středních škol, včetně středních škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením. „Tento stav souvisí s rozlehlostí Středočeského kraje, jeho polohou v prstenci kolem Prahy i dalšími specifiky, mezi která patří sídelní nehomogennost, vysoký počet malých obcí a při mezikrajovém srovnání i nejvyšší přírůstky obyvatelstva stěhováním a vysoká porodnost“ (2014, str. 10 [online]).

Ve všech formách vzdělávání studovalo na středních školách celkem 43 145 žáků, z toho v denní formě vzdělávání to bylo 40 222 žáků.

Obr. 7 Vývoj počtu žáků ve středním vzdělávání (denní forma)

Zdroj: <http://www.kr-stredocesky.cz/NR/rdonlyres/C74896D6-5D15-4C64-8677-2E31FC6393D4/0/VyrocnizpravaostavuarozvojivzdelavacisoustavyveStredoceskemkrajizaškolnírok20122013.pdf>

Z grafu na obr. 7 je zřejmé, že ve školním roce 2012/13 zaznamenaly střední školy ve Středočeském kraji další demografický propad počtu studujících v denní formě vzdělávání (meziročně o 2 347 žáků). Pokles počtu středoškoláků se bude podle odhadů projevovat i v dalších letech. Počty přijímaných na střední školy ve Středočeském kraji dlouhodobě ovlivňuje dostupnost pražských středních škol (2014, [online].)

2.1 Gymnázia na území Středočeského kraje

Na území Středočeského kraje působilo ve školním roce 2012/13 celkem 34 gymnázií. Středočeský kraj zřizoval 29 z nich, 4 soukromý sektor, 1 církev. Na vzdělávání sportovně talentované mládeže je zaměřeno Sportovní gymnázium Kladno. Tři krajské střední školy sdružovaly pod jedním ředitelstvím gymnázium se střední odbornou školou (Výroční zpráva, 2014, [online]).

V oborech gymnázií studovalo v denní formě vzdělávání celkem 11 958 žáků, což je o 221 žáků méně než v roce předcházejícím. Úbytek žáků zaznamenala především čtyřletá i šestiletá gymnázia, zatímco počet žáků v osmiletých oborech se opět zvýšil. Povinnou školní docházku plnilo ve víceletých gymnáziích 4 057 žáků. Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií na celkovém počtu žáků v ročnících základních škol odpovídajících druhému stupni základních škol činil 10,8 % (2014), což je v rozporu s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji z roku 2012 (dále jen Dlouhodobý záměr), který uvádí, že by bylo třeba nepřekročit hodnotu 10%, naopak se snažit tuto hodnotu ještě snížit (2012, [online]).

Obr. 8 Gymnázia denní forma vzdělávání – školy, žáci ve školním roce 2009/10 až 2012/13

Školní rok	Gymnázia	Žáci celkem	4leté vzdělávání	6leté vzdělávání	8leté vzdělávání
			žáci	žáci	žáci
2009/10	34	12 782	5 238	158	7 386
2010/11	34	12 536	5 017	169	7 350
2011/12	35	12 179	4 655	153	7 371
2012/13	34	11 958	4 418	135	7 405

Zdroj: <http://www.kr-stredocesky.cz/NR/rdonlyres/C74896D6-5D15-4C64-8677-2E31FC6393D4/0/VýročnízprávaostavuarozvojivzdělávacísoustavyveStředočeskémkraji zaškolnírok20122013.pdf>

Obr. 9 Gymnázia - denní forma vzdělávání - přijetí ke studiu ve školním roce 2009/10 až 2012/13

Školní rok	Přijetí žáci celkem	4leté vzdělávání	6leté vzdělávání	8leté vzdělávání
		žáci	žáci	žáci
2009/10	2 246	1 236	26	984
2010/11	2 135	1 109	30	996
2011/12	2 101	1 082	18	1 001
2012/13	2 122	1 068	19	1 035

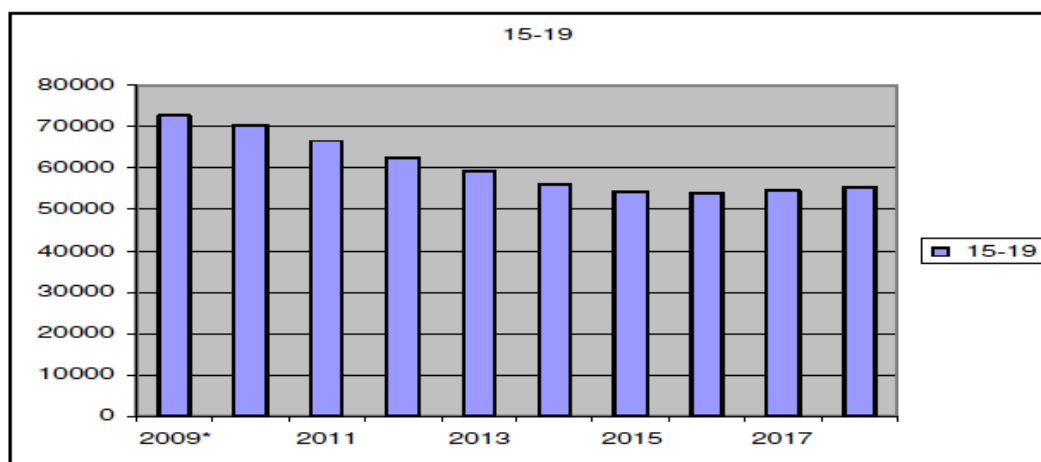
Zdroj: <http://www.kr-stredocesky.cz/NR/rdonlyres/C74896D6-5D15-4C64-8677-2E31FC6393D4/0/Výročnízprávaostavuarozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji za školní rok 2012/2013.pdf>

V tabulce na obr. 9 je zřetelně znázorněno, jak počet žáků ve čtyřletých oborech od školního roku 2009/10 soustavně klesá, zatímco počet žáků osmiletých oborů každoročně stoupá.

2.2 Nepříznivý demografický vývoj. Tak proč další gymnázium?

V úvodu 3. kapitoly jsem nastínila stávající stav a prognózu vývoje počtu středoškoláků, to znamená věkové skupiny 15 – 19 let, na území Středočeského kraje. Ze zjištění ČSÚ, uvedeném v Dlouhodobém záměru 2012, vyplývá, že je to právě věková skupina 15–19 let, která je nejvíce ohrožena populačním poklesem.

Obr. 10 Predikce zastoupení věkové skupiny 15 – 19 let v procesu středního vzdělávání ve Středočeském kraji

Zdroj: <http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/skolstvi/koncepcni-materialy-a-analyzy/dlouhodobé-zamery-v-regionálním-skolství.htm>

Jak vidíme v grafu na obr. 10, klesající tendence budou pokračovat až do roku 2016, kdy se směr křivky obrátí a v důsledku nástupu populačních ročníků, které v současné době nastupují do předškolních zařízení, dojde ke zlepšení.

V souvislosti s těmito zjištěními, o nichž Středočeský kraj a potažmo celé MŠMT dlouhodobě ví, je nezbytné si položit otázku, proč bylo v roce 2011 povoleno otevření dalšího gymnázia, a to gymnázia v Hostivici? Jak je vůbec možné, že takové žádosti bylo vyhověno? Kdo je za to zodpovědný? Jaké vyšší zájmy se za tím skrývaly?

V následujícím odstavci popíši legislativní proces ve věci zápisu školy do rejstříku škol a školských zařízení, který nám pomůže zodpovědět alespoň jednu z výše položených otázek, totiž, kdo nese odpovědnost za vyhovění žádosti o zápis nově zřízené školy do rejstříku.

Podmínkou výkonu činnosti školy je zápis do rejstříku škol (Školský zákon, § 7, odst. 6). Podle § 145 - 148 zákona jsou účastníky tohoto řízení navrhovatel a zřizovatel školy. O zařazení školy nebo školského zařízení do rejstříku a o výmazu z rejstříku rozhoduje vrchní ředitel sekce správních činností a rozvoje lidských zdrojů; v případech hodných zvláštního zřetele rozhoduje ministr školství, v nepřítomnosti vrchního ředitele sekce správních činností a rozvoje lidských zdrojů rozhoduje ve věcech rejstříku ředitel odboru správy školského rejstříku, nestanoví-li náměstek ministra skupiny regionálního školství jinak (Příkaz ministryně, 2005, [online]). Tento orgán žádost posoudí a do 90 dnů o ní rozhodne. V případě, že není v souladu s dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvojem vzdělávací soustavy v České republice, žádost zamítne.

Z předchozího odstavce vyplývají další otázky. Zabývá se MŠMT vůbec výsledky průzkumů demografického vývoje v ČR? Pokud ano, proč je tedy neakceptuje? Bylo opravdu v souladu s dlouhodobým záměrem vzdělávání v ČR zřízení dalšího gymnázia ve Středočeském kraji?

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2011/12 uvádí, že „Gymnázium Hostivice bylo založeno 1. 1. 2011, jako jediné gymnázium v celém okrese Praha - západ. Jeho založení bylo iniciováno demografickým vývojem ve zmíněném okrese a z něj vzniklých potřeb obyvatel na rozšíření vzdělávací nabídky v oblasti všeobecného vzdělávání“ (2012, str. 2 [online]).

Pokud založení nového gymnázia bylo opravdu reakcí na vzdělávací potřeby obyvatelstva v okrese Praha - západ, nabízí se otázka, proč zde v prvním roce jeho činnosti studovalo jen 36 žáků, z toho pouze 6 studentů čtyřletého oboru? 30 žáků, kteří byli přijati do primy osmiletého oboru, a 6 studentů čtyřletého oboru mohlo podat přihlášku

na kterékoliv osmileté či čtyřleté gymnázium v nejbližším okolí Hostivice, jichž je na území Prahy či Kladna dostatečné množství. Byl by tím, mimo jiné, zajištěn i větší výběr mezi zájemci o studium, v jehož výsledku by na gymnázia v Praze a Kladně byli přijati potenciálně lepší studenti. Samozřejmě by, velmi pravděpodobně, nebyli uspokojeni všichni zájemci, kteří v současné době studují v tercií či 3. ročníku gymnázia Hostivice.

Podle Výroční zprávy Gymnázia Hostivice za školní rok 2012/13 byl celkový počet žáků gymnázia navýšen k 5. 9. 2012 na 320 žáků. Nicméně, k 30. 9. 2012 zde studovalo celkem 113 žáků, z nichž pouze 19 z nich byli studenti čtyřletého oboru (2013, [online]). To znamená, že 94 uváděných žáků byli žáci plnící povinnou školní docházku. Další zajímavá informace z výroční zprávy je, že 29 žáků studujících na této škole v roce 2012/13, nespadlo do okresu Praha – západ. Za zmínku stojí i fakt, že „v průběhu školního roku 2011/2012 byli přijati 3 žáci do prvního ročníku osmiletého studia ze základní školy“ (2012, str. 3 [online]). Tak jaképak přijímací řízení do osmiletého studia? Takto si představuje zřizovatel školy - Středočeský kraj, potažmo MŠMT, výběrovou školu pro nadané děti?

Poslední, pravděpodobně ne překvapivou informací z webových stránek školy, je zpráva, že s ohledem na nízký počet zájemců o čtyřleté studium na gymnáziu Hostivice ve školním roce 2014/2015, nebude tento obor (79-41-K/41 Gymnázium) otevřen (Gymnázium Hostivice, [online]).

Co říci závěrem této kapitoly? Všechny informace jsem koncipovala pouze z pohledu množství žáků. Není třeba zmiňovat, kolik finančních prostředků nevyužitá škola odčerpává ze státního rozpočtu. Kolik peněz bylo investováno do opravy historické budovy z roku 1905, v jejíchž prostorách gymnázium sídlí. Jak se bude kraj v budoucnosti rozhodovat, když se zjistí, že tato investice byla neefektivní, protože gymnázium není naplněno? Škola se zruší? Budova se prodá? Za jakou cenu?

A toto je jen jedna kostička z mozaiky začarovaného kruhu, který začal nekoncepčním rozhodnutím ministra školství Milana Adama po roce 1989, který rozhodl o znovuzavedení víceletých gymnázií do naší školské soustavy, a končí dalším nekoncepčním rozhodnutím vrchního ředitele sekce správních činností a rozvoje lidských zdrojů nebo možná přímo samotného ministra Josefa Dobeše, který povolil zřízení gymnázia v Hostivici v roce 2011.

3. Argumenty pro a proti aneb co dál s víceletými gymnázii?

Diskuse o zrušení víceletých gymnázií se vede v podstatě od samotného počátku jejich obnovení po roce 1989. Prvním výrazným impulsem byla zpráva examinátorů OECD z roku 1995, která negativně hodnotila „značnou selektivitu českého vzdělávacího systému, v jejímž důsledku poměrně malá část populace dosahuje kvalitního všeobecného vzdělání“ (Matějů, Straková, 2003, str. 629 [online]). Následovalo ještě několik dalších pokusů o redukci víceletých gymnázií, jako například slučování gymnázií s odbornými školami nebo snaha o plošné zrušení víceletých gymnázií v roce 2002 jako bezprostřední reakce na výsledky českých žáků v mezinárodních testech. Žádný z těchto kroků ale nebyl nikdy dotažen k závěru a víceletá gymnázia a otázka jejich existence tu máme dodnes. Pro i proti jejich omezení hovoří řada argumentů, které mimo jiné vyplynuly z diskuse o budoucnosti víceletých gymnázií, která proběhla v rámci projektu společnosti EDUin pod názvem „Česko mluví o vzdělávání“ v roce 2013.

Pro omezení víceletých gymnázií hovoří následující argumenty. Předně, dělit děti na chytré a hloupé v jedenácti letech se zdá být předčasné. Toto dělení neprobíhá totiž dle studijních schopností, ale podle sociálního zázemí. Vzhledem ke klesající demografické křivce a s ubývajícím počtem dětí odchází na víceletá gymnázia stále větší část populačního ročníku, v Praze je to v některých případech až třetina žáků třídy. Tím mizí třídní vzory, což zásadně ztěžuje práci učitelům základních škol, protože zbylé děti nemají příliš velkou motivaci se učit. Kromě toho je odchod tak velkého počtu žáků velmi silným zásahem do sociálního složení třídy. V konečném výsledku vede tato předčasná selekce ke zhoršování výsledků našich žáků v mezinárodních šetřeních (Česko mluví, 2013, [online]).

Pokud jde o kvalitu školy, není pravda, že víceletá gymnázia jsou lepší školy. Velmi často jsou na žáky přicházející do prim víceletých gymnázií nasazeny standardní středoškolské metody s odůvodněním, že obrovské množství učiva je třeba probrat a talentované děti to musí zvládnout.

Omezení víceletých gymnázií podporuje i MŠMT a někteří hejtmani krajů, kteří argumentují potřebou navýšit množství absolventů technických oborů a předpokládají, že v případě omezení míst na gymnáziích se pozornost žáků a rodičů přesune zpět k technickým školám.

Existuje i řada argumentů proti omezení víceletých gymnázií. Příznivci gymnázií se domnívají, že odchod dětí na víceletá gymnázia nezhoršuje celkové výsledky vzdělávání, protože zhoršení je patrné už v mezinárodním srovnávání žáků 5. ročníků, ale na víceletá gymnázia se odchází až potom. Podle nich je počet žáků, odcházejících z jedné třídy na víceletá gymnázia zanedbatelný, a bude naprosto dostačující, pokud na běžné základní školy bude větší přísnost v podobě plošných testů po 5. a 9. třídě (2013, [online]).

Odpůrci rušení víceletých gymnázií dále argumentují, že Česká republika je stále pod evropským průměrem pokud jde o žáky studující na všeobecně vzdělávacích školách. A pokud je ještě omezíme na navrhovaných 5 % populačního ročníku, znamená to, že víceletá gymnázia v menších městech budou muset být zrušena a ta ve větších městech nebudou dostupná nejtalentovanějším žákům, nýbrž těm, kteří to mají nejbližší.

Dále tvrdí, že absolventi tohoto typu škol nechodí jen na humanitně orientované vysoké školy, ale i na technické, a omezením gymnázií bychom zhoršili kvalitu potenciálních uchazečů o studium technických oborů. Statistiky dále ukazují, že absolventi s všeobecným vzděláním jsou nejlépe uplatnitelní na trhu práce, protože se nejlépe přizpůsobují požadavkům zaměstnavatelů. Přesun dětí na odborné školy by tudíž pouze zvýšil nezaměstnanost absolventů (2013, [online]).

Pokud se na tuto problematiku podíváme z pohledu financí, ani tady neexistuje argument, že bychom zrušením víceletých gymnázií ušetřili nějaké peníze ze státního rozpočtu. Na jednoho studenta na gymnázium totiž stát přispívá méně než na žáka v učeném oboru, kde je vzdělávání pro stát nejdražší a rodiče ani děti o ně stejně nemají zájem.

Sečteno a podtrženo, argumenty na obou stranách jsou relevantní. Je předem jasné, že eventuální další nekoncepční rozhodnutí o výrazném omezení či dokonce úplném zrušení víceletých gymnázií by nebylo řešením a na úrovni vzdělávání v naší zemi by to nic zásadně nezměnilo.

Z diskuse vyplývá, že většina populace je proti rušení víceletých gymnázií jako škol pro mimořádně nadané žáky. Z pohledu veřejnosti to nejsou špatné školy, ale měly by být určeny 5% těch nejlepších v daném populačním ročníku, nikoli 12%. Pak už rozhodně nejde o výběrovou školu. Na gymnáziích by měla být vždy otevřena pouze 1 třída osmiletého gymnázia. Dále je třeba provést zásadní korekci počtu víceletých gymnázií alespoň v největších městech, rozhodně v hlavním městě Praze. Ale nejdůležitější je provedení celkové koncepční reformy základního a středního školství. Jelikož „ten, kdo o našem školství zasvěceněji přemýšlí, protože se ho to nějak osobně dotýká (ať už je v roli učitele, rodiče nebo žáka či studenta), jistě nepochybuje o tom, že náš školský systém

vyžaduje zlepšení – musí být operativnější, hbitější, pružnější, variabilnější“ (Proměny školy, 2001, s. 219).

II. EMPIRICKÁ ČÁST

4. Úvod do problematiky

V teoretické části bakalářské práce jsem se věnovala gymnaziálnímu vzdělávání na území našeho státu. V souvislosti s argumenty příznivců dualismu a jednotné školy a s výsledky mezinárodních výzkumů ve vzdělávání jsem se podrobněji zabývala osmiletým gymnáziem jakožto tradiční formou víceletého gymnázia, diskutovala nad skutečnou přidanou hodnotou této školy a shrnula pozitiva a negativa víceletých gymnázií.

Třetí část, kde jsem popsala základní rysy středoškolské soustavy ve Středočeském kraji s podrobnějším zaměřením na čtyřletá a osmiletá gymnázia a nastínila některé problémy s nimi spojené, úzce souvisí s oblastí mého výzkumu. Nyní chci zjistit, zda existuje závislost mezi výsledky státních maturitních zkoušek a studiem osmiletého či čtyřletého oboru gymnázia na území Středočeského kraje.

4.1 Vymezení tématu

Na jaře 2013 jsem se rozhodla zpracovat téma „Víceletá gymnázia a jejich místo v české vzdělávací soustavě“. Dlouho jsem přemýšlela, odkud začít, protože z prostudované literatury jsem zjistila, že o dané problematice bylo již mnoho napsáno. Nechtěla jsem se opakovat a zjišťovat názory pomocí dotazníku, jako řada mých předchůdců v bakalářských a diplomových pracích, chtěla jsem zkoumat něco konkrétního, hmatatelného, průkazného. Po konzultaci s vedoucím práce jsem se rozhodla pro analýzu výsledků maturitních zkoušek absolventů jednotlivých oborů gymnázií v kraji, kde sama žiji a působím jako učitelka na gymnáziu a s jeho souhlasem jsem upravila název práce na „Komparace výsledků maturitních zkoušek absolventů gymnázií“.

4.2 Argumenty pro výběr tématu

Vzhledem k demografickému vývoji v ČR a jeho dopadu na celou vzdělávací soustavu už dlouho neplatí, že víceleté gymnázium je „elitní“ všeobecně-vzdělávací školou

pro 5% těch nejnadanějších žáků populačního ročníku. V současné době je na tento typ školy přijímána řada žáků průměrných, kteří ale mají za sebou kvalitní rodinné zázemí a ambici rodičů, aby jejich děti studovaly na víceletém gymnáziu. Nejsou ale žáci přijímáni ke studiu na gymnáziu až po 9. třídě základní školy stejně studijně nadaní a nedosahují při studiu obdobných výsledků jako žáci osmiletého oboru?

4.3 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je **zanalyzovat a vyhodnotit úspěšnost absolventů víceletých gymnázií u státní maturitní zkoušky ve srovnání s absolventy gymnázií čtyřletých na území Středočeského kraje v roce 2013.**

Rozhodla jsem se zmapovat situaci na čtyřletých a osmiletých gymnáziích ve Středočeském kraji a na výsledcích maturitních zkoušek zjistit, zda studenti osmiletého oboru gymnázia skutečně dosahují u státních maturitních zkoušek lepších výsledků než studenti čtyřletého oboru. Můj předpoklad je, že žáci osmiletého oboru gymnázií budou při maturitní zkoušce výrazně úspěšnější než žáci čtyřletého oboru. Potvrdí ale analýza výsledků můj odhad? Mají tedy osmiletá gymnázia své místo v české vzdělávací soustavě a splňují to, pro co byla původně zřízena? Vzdělávají skutečně „elitu národa“?

4.4 Stanovení hypotéz

Ještě předtím, než jsem začala blíže uvažovat o samotném výzkumu, sestavila jsem několik hypotéz, které jsem si výzkumem chtěla ověřit. Hlavní hypotézu jsem si stanovila takto:

H1: Studenti osmiletého gymnázia dosahují ve všech předmětech celkově lepších výsledků u státní maturitní zkoušky než studenti čtyřletého gymnázia.

Tuto hypotézu jsem rozdělila na tři dílčí, kde jsem zjišťovala, jaké jednotlivé determinanty (výsledky z ČJ, M, AJ) ovlivnily celkové výsledky maturitních zkoušek.

H 1.1. Studenti osmiletého gymnázia dosahují lepších výsledků u státní maturitní zkoušky z českého jazyka než studenti čtyřletého gymnázia.

H 1.2. Studenti osmiletého gymnázia dosahují lepších výsledků u státní maturitní zkoušky z matematiky než studenti čtyřletého gymnázia.

H 1.3. Studenti osmiletého gymnázia dosahují lepších výsledků u státní maturitní zkoušky z anglického jazyka než studenti čtyřletého gymnázia.

4.5 Výzkumné metody a výzkumný vzorek

Byl proveden kvantitativní výzkum, obsahová analýza dat týkajících se úspěšnosti při maturitních zkouškách u absolventů víceletého a čtyřletého oboru státních gymnázií Středočeského kraje. Šlo o kvantitativní obsahovou analýzu neboli kvantitativní sémantiku dokumentů, záznamových archů a protokolů z maturitních zkoušek konaných na jednotlivých školách.

Základním souborem, na nějž jsem prováděla zobecnění, byli všichni studenti osmiletého či čtyřletého gymnázia Středočeského kraje. Výzkumný vzorek nakonec obsahoval celkem 967 respondentů z obou studijních oborů gymnázií, z toho 583 studentů čtyřletého oboru a 384 studentů osmiletého oboru. Analyzovala jsem soubor dokumentů, záznamových archů a protokolů z maturitních zkoušek, které jsou na každé škole archivovány. Zjišťovala a porovnávala jsem úspěšnost jednotlivých respondentů u maturitních zkoušek v jednotlivých výše uvedených předmětech.

4.6 Organizace výzkumu

Původně jsem předpokládala, že oslovím cca 20 gymnázií, ale po prostudování odborné literatury jsem usoudila, že by se tím pravděpodobně velmi zúžila následná možnost výběru, soubor by nebyl reprezentativní, výsledky by byly zkreslené a nemohly by se zobecňovat na celý kraj. Proto jsem se rozhodla postupovat takto:

Nejprve jsem provedla záměrný neboli dostupný výběr na státních gymnáziích v Kladně, protože zde bydlím a na jednom ze dvou gymnázií působím. Vedení obou škol jsem oslovila osobně. Uvědomovala jsem si, že tento soubor nemá zevšeobecnovací vlastnosti náhodného souboru, proto jsem pokračovala následovně.

Dále jsem oslovila všechna ostatní státní gymnázia s osmiletým a čtyřletým oborem studia ve Středočeském kraji. Z celkového množství mi nakonec umožnilo provést výzkum dalších 10 gymnázií, celkem jsem tedy měla k dispozici údaje z 12 škol, tyto údaje jsem sepsala a zpracovala.

4.7 Fáze výzkumu a jeho problémy

Pilotážní průzkum jsem prováděla na Sportovním gymnáziu Kladno, kde působím. Na své kmenové škole jsem pak pokračovala i v předvýzkumu, protože jsem si hlavně chtěla ověřit, jak dlouho trvá práce v terénu na jedné škole. Vzhledem k tomu, že protokoly z maturitních zkoušek, ze kterých jsem údaje získávala, jsem měla od vedení školy pečlivě předpřipravené, celá tato fáze mi zabrala přibližně hodinu čistého času.

V další etapě výzkumu jsem se zaměřila na zjišťování kontaktů na vedení gymnázií Středočeského kraje, k čemuž jsem samozřejmě využila webových stránek škol. Po zjištění kontaktů jsem e-mailem oslovila ředitele škol a požádala je o možnost zpracování výzkumu na jejich škole. Při elektronické komunikaci jsem byla úspěšná pouze částečně. Následně jsem musela využít telefonní komunikace a vedení některých škol jsem oslovila přes telefon, kde jsem znovu podrobně vysvětlila cíl svého výzkumu. Jsem přesvědčena, a z rozhovorů s některými řediteli či zástupci škol to jasně vyplynulo, že největší obavy měly školy z konečných závěrů výzkumu a jejich eventuálních negativních výsledků spojovaných se jmény konkrétních škol. Stálo mě hodně úsilí vysvětlit školám, že mi vůbec nejde o konkrétní výsledky té které školy, ale o porovnání výsledků studentů čtyřletých a osmiletých oborů gymnázií v rámci celého Středočeského kraje. Po dohodě s vedením škol jsem přislíbila, že nikde nebudou zveřejněny konkrétní názvy škol, které na výzkumu participovaly. Touto cestou se mi podařilo získat další gymnázia, která byla ochotna se výzkumu zúčastnit. Jak jsem již zmínila, nakonec mi bylo umožněno provést výzkum celkem na 12 školách.

V měsících březnu a dubnu jsem pokračovala ve výzkumu na školách. V některých školách jsem se setkala s velmi vstřícným přístupem, s ochotou částečně se časově přizpůsobit mým možnostem a s dokonale připravenými podklady pro výzkum. V jiných školách to bylo naopak, nicméně jsem ocenila, že jsem svůj výzkum vůbec mohla provést.

Původně jsem chtěla všechny údaje zaznamenávat rovnou do notebooku. Tento způsob se mi však příliš neosvědčil, vyskytly se potíže s technikou a s pomalým tempem záznamu, protože jsem data sepisovala většinou sama bez asistenta. Bylo tedy jednodušší a v daném okamžiku časově efektivnější údaje zapisovat ručně do předem vytvořené a vtištěné tabulky. Celá tato fáze výzkumu byla nejnáročnější na organizaci času.

V momentě, kdy jsem měla k dispozici všechny potřebné údaje, začala jsem pracovat s PC. Vytvořila jsem si elektronickou databázi v MS Excelu. Nenumerné údaje

jsem přeměnila na kódy, čtyřletému gymnáziu jsem určila kód 4, osmiletému gymnáziu kód 8, mužské pohlaví mělo kód M, ženské F, český jazyk kód 1, matematika 2, anglický jazyk 3. Pro kódy výsledků maturitních předmětů jsem použila čísla jako klasifikaci. Pro hodnocení výborný jsem zvolila kód 1, chvalitebný 2, dobrý 3, dostatečný 4, nedostatečný 5, nepřipuštěn k maturitě 6. Následně jsem vytvořila tabulku. Všechny informace v tabulce byly zaznamenány v podobě zvolených kódů. V prvním sloupci tabulky bylo uvedeno pohlaví žáka, ve druhém typ gymnázia (čtyřleté nebo osmileté), v dalších sloupcích pak předměty, ze kterých student skládal maturitní zkoušku a u nich jednotlivé výsledky maturitní zkoušky či záznam o nepřipuštění k maturitě. Údaje každého respondenta byly zapsány do jednoho řádku.

Literatura uvádí, že někdy mohou při přepisování dat vzniknout chyby z nepozornosti (Gavora, 2000). Já, vzhledem ke své pečlivosti, takové chyby nepřipouštím. Kromě toho ke kontrole údajů v databázi a jejich shodě se zaznamenanými údaji z výzkumu jsem, dle rady odborné literatury, využila pomocníka.

Po naplnění databáze všemi údaji jsem ji uložila a zálohovala. Výsledky jsem zpracovala do tabulek a barevných grafů, kde každá tabulka i graf mají svůj název a číslo. Volila jsem typ sloupcového grafu, který se nejlépe hodil k vizuálnímu zobrazení hodnot, které jsem porovnávala. Statisticky jsem pracovala s hodnotami modus, medián a aritmetický průměr.

5. Výsledky výzkumu a jejich interpretace

V této kapitole uvádím výsledky výzkumu zpracované do tabulek a grafů. Postupně předkládám výsledky maturitních zkoušek absolventů čtyřletého oboru gymnázia z českého jazyka, matematiky a anglického jazyka. Následují výsledky absolventů osmiletého oboru gymnázia ve stejných předmětech ve stejném pořadí. V rámci výzkumu je zajímavé porovnání výsledků chlapců a dívek v obou oborech gymnázia, které znázorňuji pouze v grafech. V závěru předkládám tabulky i grafy porovnávající nejprve dílčí a následně komplexní výsledky maturitních zkoušek studentů obou oborů gymnázia.

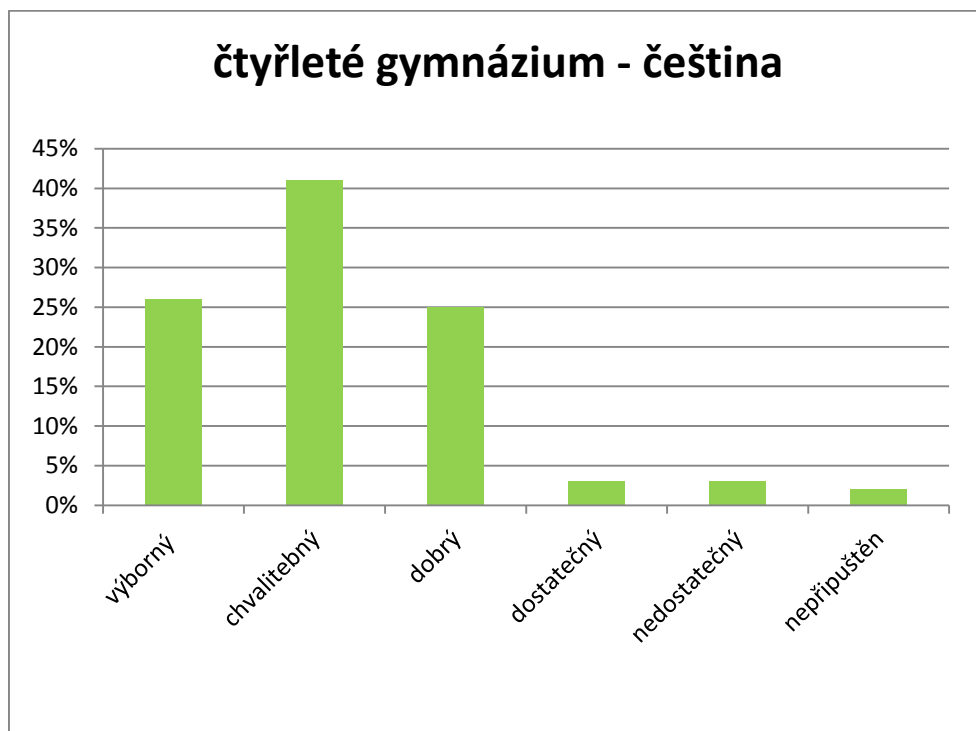
Všechny údaje v tabulkách jsou uvedeny v reálných číslech nebo v procentech. Procenta jsou zaokrouhlena na celá čísla. Z tohoto důvodu zde vzniká drobná statistická chyba, která pro potřeby mého výzkumu však není nijak významná. Znamka, která se

v daném souboru vyskytuje nejčastěji, čili ze statistického pohledu modus, je v tabulce vyznačena barevně. Údaje v grafech jsou pak vždy vyjádřeny v procentech (%).

5.1 Výsledky maturitních zkoušek absolventů čtyřletého oboru gymnázia

5.1.1 Český jazyk

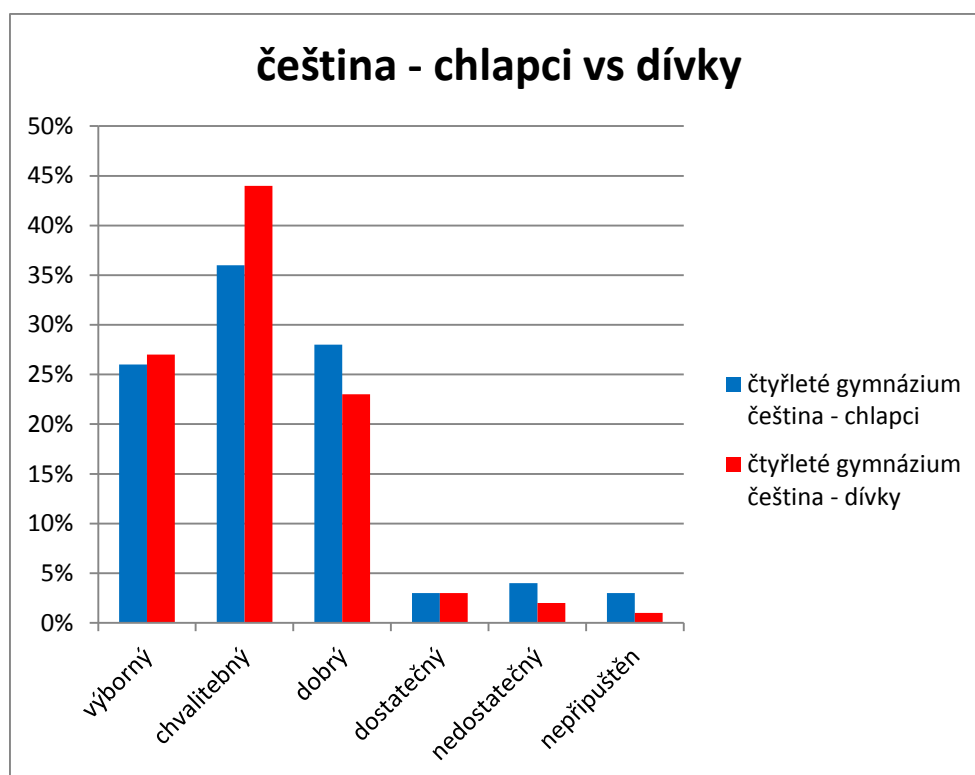
ČESKÝ JAZYK						
celkem respondentů	výborný	chvalitebný	dobrý	dostatečný	nedostatečný	nepřipuštěn k maturitě
583	153	240	146	17	15	12
100%	26%	41%	25%	> 3%	< 3%	2%

Z výsledků zaznamenaných v tabulce i grafu je patrné, že nejvíce absolventů čtyřletého oboru dosáhlo v českém jazyce chvalitebného výsledku. Po součtu počtu absolventů, kteří byli hodnoceni výborně či chvalitebně, zjistíme, že 67% absolventů čtyřletého oboru gymnázia, což jsou přibližně dvě třetiny, dosáhlo při státní maturitní

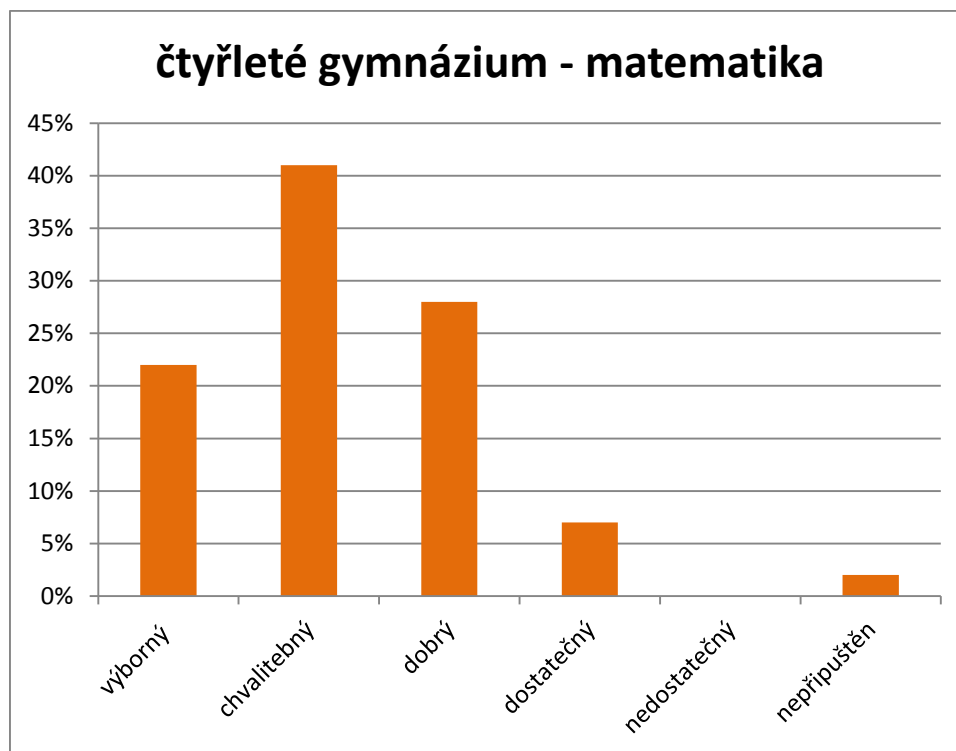
zkoušky z českého jazyka nadprůměrných výsledků, což je z mého pohledu jistě pozitivní zjištění.

V následujícím grafu je možné vysledovat rozdíly ve výsledcích chlapců a dívek. Přibližně o 10% více dívek než chlapců bylo u maturitní zkoušky z češtiny hodnoceno nadprůměrně, to znamená výbornou či chvalitebnou, zároveň menší počet dívek neuspěl a minimální počet jich k maturitě nebyl připuštěn. Absolventky tedy byly u státní maturitní zkoušky z češtiny celkově úspěšnější než absolventi.

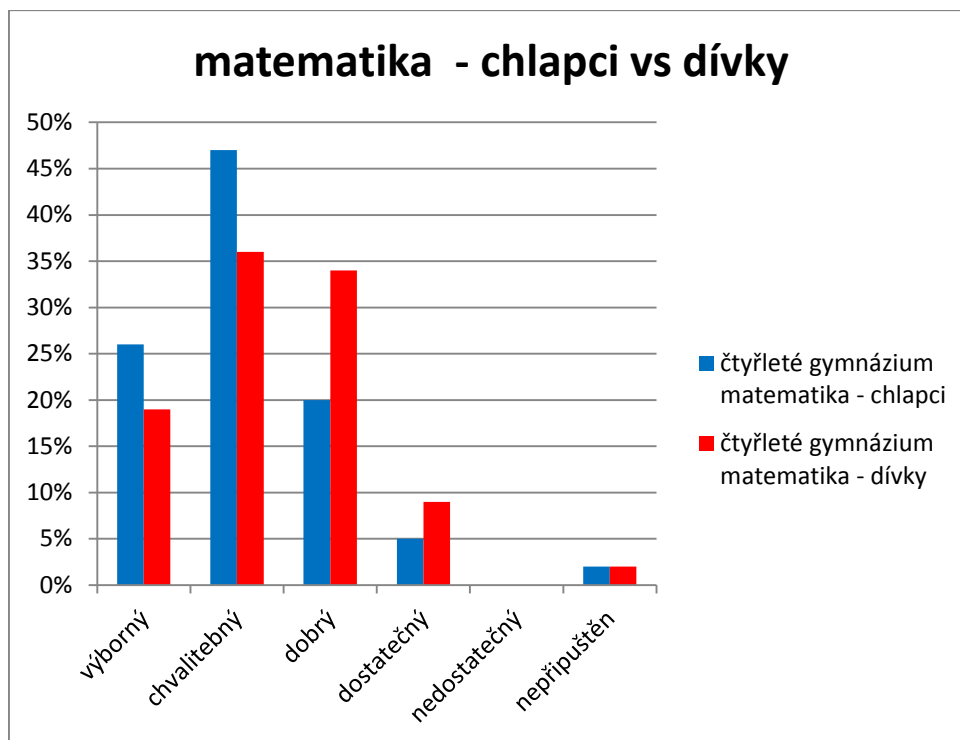
5.1.2 Matematika

MATEMATIKA						
celkem respondentů	výborný	chvalitebný	dobrá	dostatečný	nedostatečný	nepřípuštěn k maturitě
223	49	91	62	17	0	4
100%	22%	41%	28%	7%	0%	2%

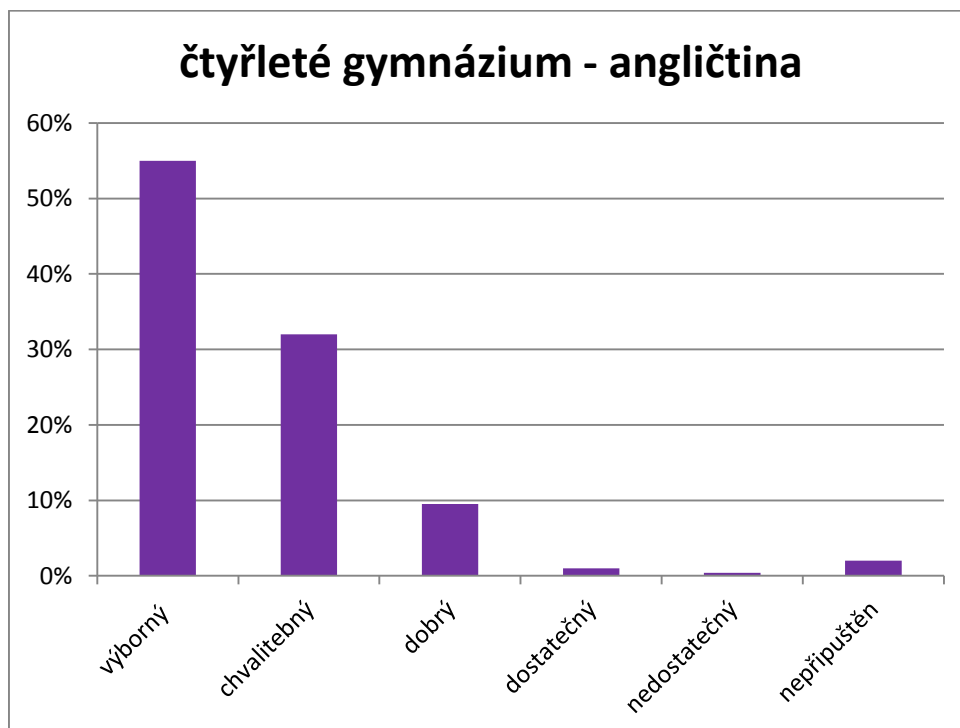

Jak vidíme v tabulce na předchozí stránce a následně i v grafu, matematika dopadla velmi podobně jako čeština, dokonce známkou chvalitebný bylo ohodnoceno naprosto stejné procento studentů jako v českém jazyce. Jako velmi pozitivní výsledek vidím to, že všichni žáci, kteří byli k maturitě z matematiky připuštěni, zkoušku vykonali úspěšně.

V grafu umístěném na následující straně, který znázorňuje porovnání výsledků státních maturitních zkoušek z matematiky mezi dívkami a chlapci ze čtyřletých gymnázií, vidíme, že chlapci dosáhli výrazně lepších výsledků u zkoušky než dívky. Nadprůměrného hodnocení dosáhlo téměř o 20% více chlapců než dívek. Dle průzkumu v mém okolí to koresponduje s faktem, který mi v podstatě potvrdili všichni moji kolegové, kteří mají možnost tuto skutečnost při hodinách matematiky sledovat, a to, že chlapci, až na výjimky, disponují větším matematickým nadáním, (přestože dívky mají většinou lepší známky na vysvědčení) mají lepší logické myšlení a obecně lepší vztah k matematice.

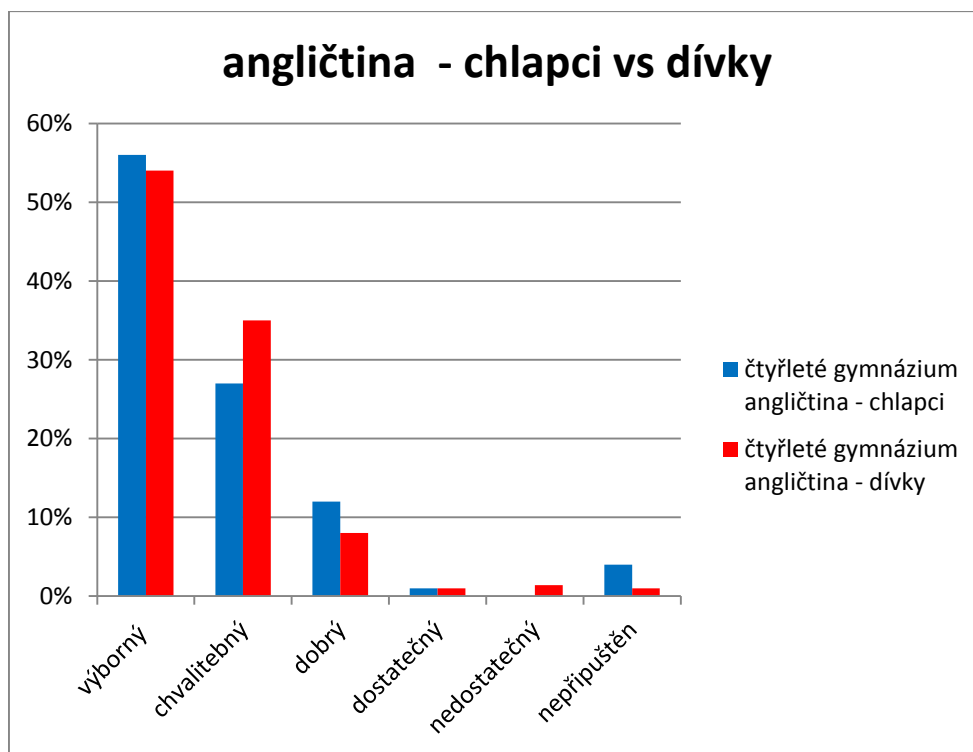
5.1.3 Anglický jazyk

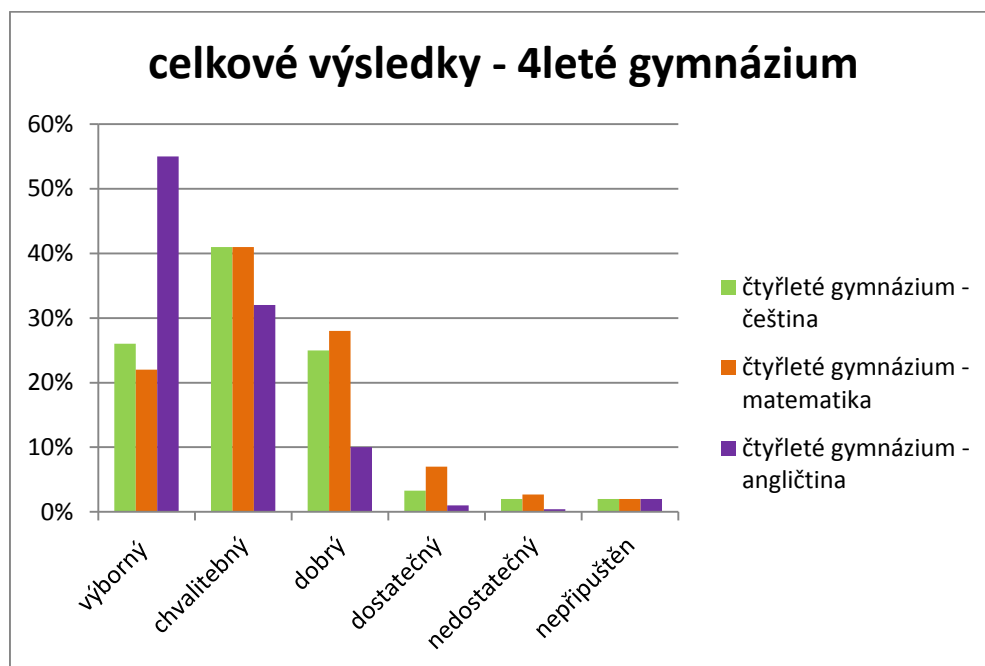
ANGLIČTINA						
celkem respondentů	výborný	chvalitebný	dobrý	dostatečný	nedostatečný	nepřipuštěn k maturitě
329	180	106	31	3	1	8
100%	55%	32%	<10%	1%	> 0%	2%

Graf na předchozí stránce i následující tabulka zobrazují výsledky státní maturitní zkoušky absolventů čtyřletých gymnázií v anglickém jazyce. Z výsledků vyplývá, že angličtina byla nejúspěšnějším předmětem, kde více než polovina žáků byla hodnocena výborně, ze statistického hlediska jde zároveň i hodnotu modu a mediánu, a v pásmu nadprůměru se pohybovalo celkem 87% absolventů čtyřletého oboru gymnázia.

Pokud porovnáme výsledky maturitní zkoušky z angličtiny u chlapců a dívek, které jsou zobrazeny v následujícím grafu, všimneme si, že výbornou bylo hodnoceno o 2% více chlapců než dívek, ale nadprůměrného výsledků dosáhlo o 6% více dívek než chlapců, což bylo způsobeno větším množstvím dívek než chlapců, které byly hodnoceny chvalitebně. Na druhou stranu, všichni chlapci, kteří byli k maturitě připuštěni, složili zkoušku úspěšně, na rozdíl od 1% neúspěšných dívek.

5.1.4 Celkové výsledky studentů čtyřletého oboru gymnázia

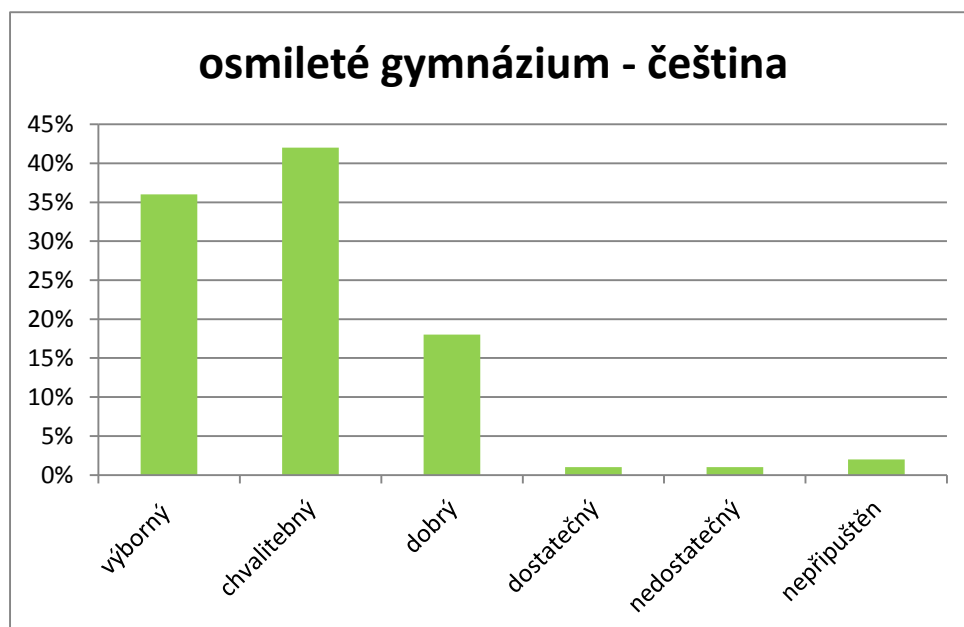

Ve výše uvedeném grafu je znázorněna celková úspěšnost studentů čtyřletého oboru při maturitních zkouškách ze všech předmětů. Zde je jasně vidět, že nejúspěšnějším předmětem byla angličtina s 55% výborných absolventů a s 87% všech nadprůměrných absolventů, matematika pak dopadla pouze o něco hůře než český jazyk, což se projevilo zvláště v pásmu podprůměru, kde se nacházelo 10% studentů maturujících z matematiky na rozdíl od 5% všech maturantů z českého jazyka. Předmětem s nejhorším výsledkem se tak nepřekvapivě stala matematika.

5.2 Výsledky maturitních zkoušek absolventů osmiletého oboru gymnázia

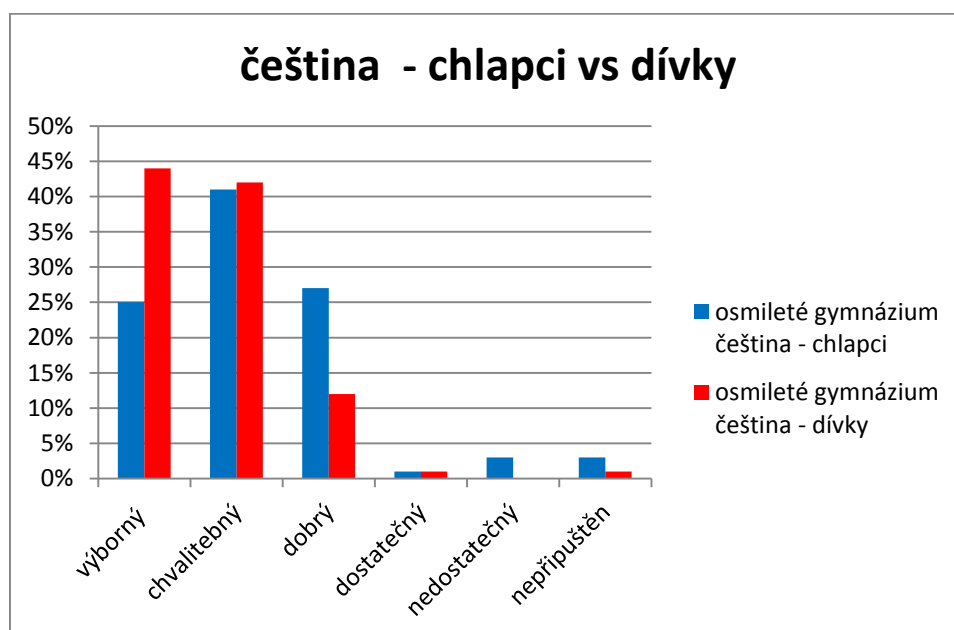
5.2.1 Český jazyk

ČESKÝ JAZYK						
celkem respondentů	výborný	chvalitebný	dobrý	dostatečný	nedostatečný	nepřipustěn k maturitě
384	140	161	69	4	4	6
100%	36%	42%	18%	1%	1%	2%

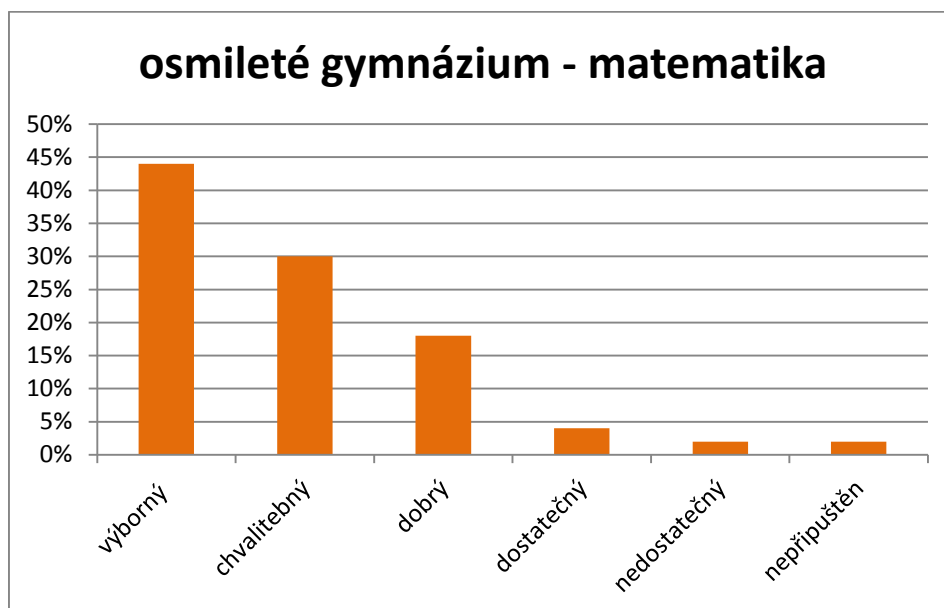

V předchozí tabulce i grafu vidíme, že známkou s největší četností byla chvalitebná, které dosáhlo 42% studentů osmiletého oboru gymnázia. Vynikající byl výsledek 36% studentů s výbornou, velmi dobrým výsledkem bylo pak, dle mého názoru, rovněž celkových 78% všech studentů, kteří v češtině dosáhli nadprůměrného hodnocení.

Pokud porovnáme výsledky mezi chlapci a dívkami v následujícím grafu, sledujeme, že na vynikajícím výsledku studentů osmiletého gymnázia u maturitních zkoušek z českého jazyka se významnou měrou podílely převážně dívky, jejichž výsledek v pásmu nadprůměru byl o 20% lepší než u chlapců. Shodně v pásmu podprůměrného výsledku se pohybuje mizivé procento dívek, které byly u maturitní zkoušky kompletně úspěšné, na rozdíl od 3% chlapců, kteří u této zkoušky neuspěli.

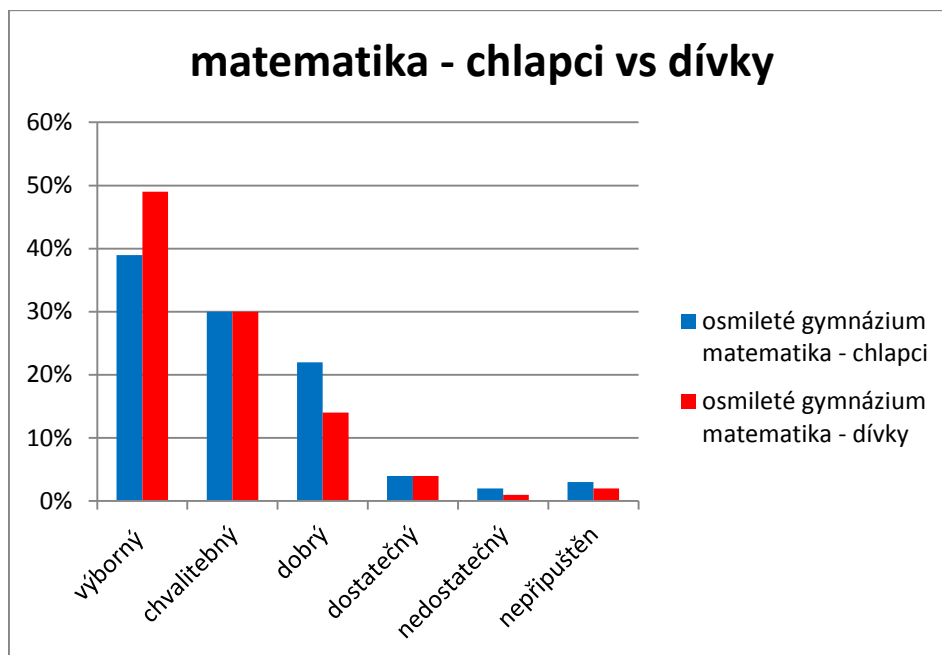
5.2.2 Matematika

MATEMATIKA						
celkem respondentů	výborný	chvalitebný	dobrý	dostatečný	nedostatečný	nepřípuštěn k maturitě
193	85	58	35	8	3	4
100%	44%	30%	18%	4%	< 2%	>2%

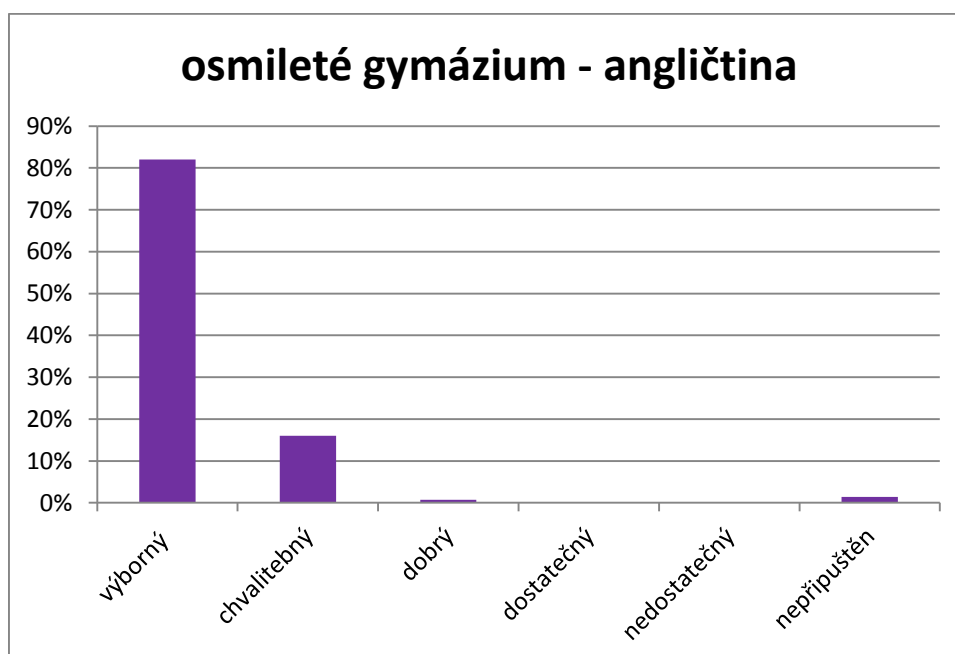
Ve výše uvedeném grafu a tabulce sledujeme, že studenti osmiletého gymnázia byli, i přes necelá 2% nedostatečných, u státní maturitní zkoušky z matematiky velmi úspěšní. 44% výborných, což zde byla nejčtenější známka, a dalších 30% chvalitebných absolventů reprezentují pásmo nadprůměru, tj. skupinu přibližně 3/4 všech absolventů této zkoušky, což je výborný výsledek. Pouze necelá 1/5 absolventů dosáhla průměrného výsledku a cca 5% se pohybovalo v pásmu podprůměru.

Pokud porovnáme výsledky absolventů s absolventkami, které vidíme v grafu na další stránce, pak se vyšší měrou na výborném výsledku podílely dívky, a to o 10%. Zajímavé je hodnocení na úrovni chvalitebné, kde chlapci i dívky dosáhli absolutně totožného výsledku. Chvalitebná se pak stala i střední hodnotou, čili mediánem tohoto souboru.

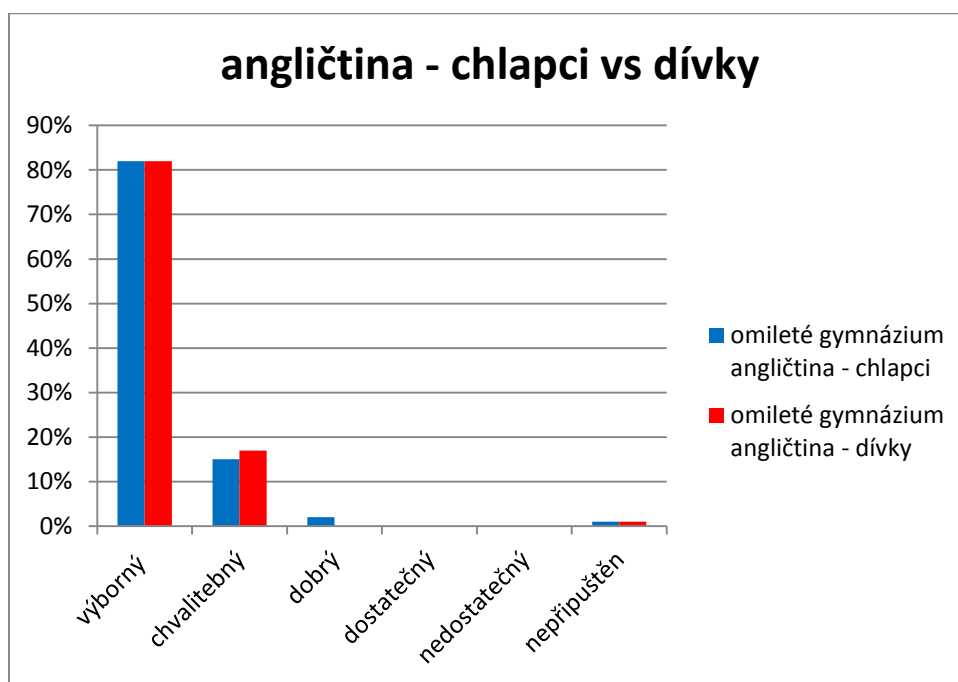
5.2.3 Anglický jazyk

ANGLIČTINA						
celkem respondentů	výborný	chvalitebný	dobrý	dostatečný	nedostatečný	nepřipuštěn k maturitě
177	145	29	1	0	0	2
100%	82%	16%	< 1%	0%	0%	>1%

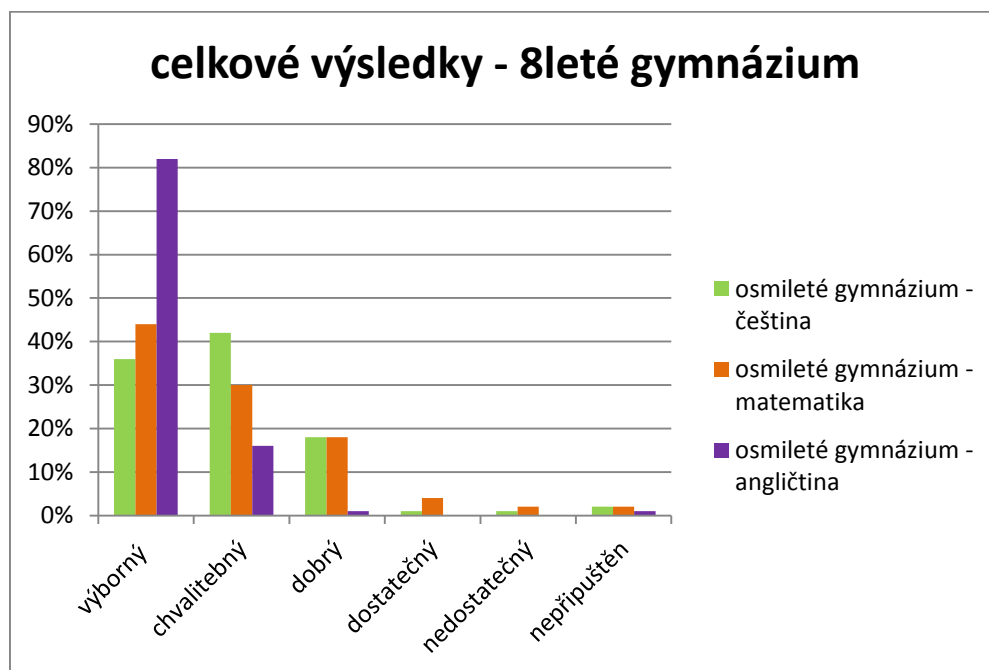

Jak můžeme vysledovat z tabulky i grafu na předchozí straně, výsledky studentů osmiletého gymnázia u státní maturitní zkoušky z angličtiny byly vynikající. 82% z nich dosáhlo hodnocení výborný a dalších 16% chvalitebný, což znamená, že 98% všech absolventů se pohybovalo v pásmu nadprůměru. Jeden jediný student osmiletého oboru byl ohodnocen průměrně. Angličtina byla pro absolventy osmiletého oboru gymnázia jednoznačně nejúspěšnějším předmětem.

V následujícím grafu vidíme, že na úrovni hodnocení výborný, což je zároveň modus i medián souboru, se pohybovalo naprosto totožné množství dívek i chlapců, úroveň chvalitebný dosáhlo o 2% více dívek než chlapců, což bylo způsobeno jediným absolventem mužského pohlaví, který byl hodnocen průměrnou známkou dobrý. Toto je tak nepatrný rozdíl, že můžeme konstatovat, že absolventi i absolventky osmiletého oboru gymnázia dosáhli u maturitní zkoušky z anglického jazyka v podstatě rovnocenných výsledků.

5.2.4 Celkové výsledky studentů osmiletého oboru gymnázia

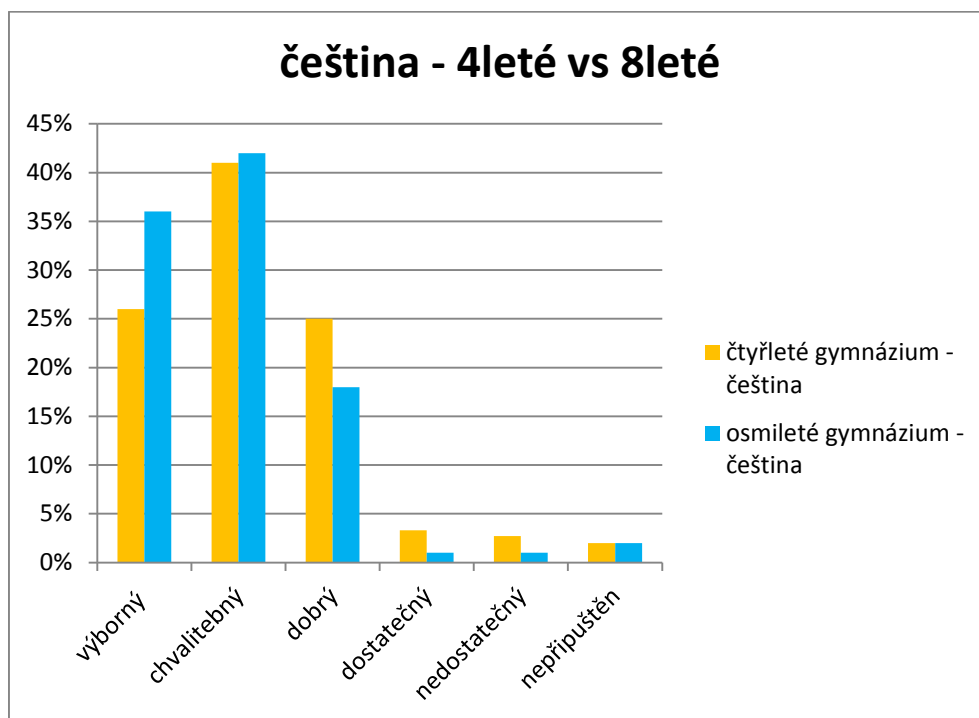
Ve výše uvedeném grafu je znázorněna celková úspěšnost studentů osmiletého oboru při maturitních zkouškách ze všech třech předmětů. Zde je jasně vidět, že nejúspěšnějším předmětem byla angličtina s 82% výborných absolventů a s 98% všech nadprůměrných absolventů. Výsledky matematiky a českého jazyka se nijak zásadně neliší, v pásmu nadprůměru je rozdíl pouze 4% ve prospěch češtiny, nicméně samotná špička hodnocení hovoří naopak ve prospěch matematiky, kde se pohybovalo o 8% více maturantů z matematiky než z českého jazyka.

6. Konečné výsledky výzkumu a hodnocení hypotéz

V této kapitole jsem zobrazila a vyhodnotila konečné výsledky výzkumu. V jednotlivých podkapitolách, pojmenovaných podle názvů jednotlivých předmětů, jsou porovnávány výsledky maturitních zkoušek absolventů čtyřletého i osmiletého oboru gymnázia. Výsledky všech předmětů jsou vždy zaznamenány do tabulky i do grafu, pro zajímavost je vždy graficky zobrazeno porovnání výsledků podle pohlaví, aby bylo možné ukázat, čím byl konečný výsledek nejvíce ovlivněn. Závěrem je vždy určeno, zda hypotéza byla verifikována či falzifikována.

6.1 Český jazyk

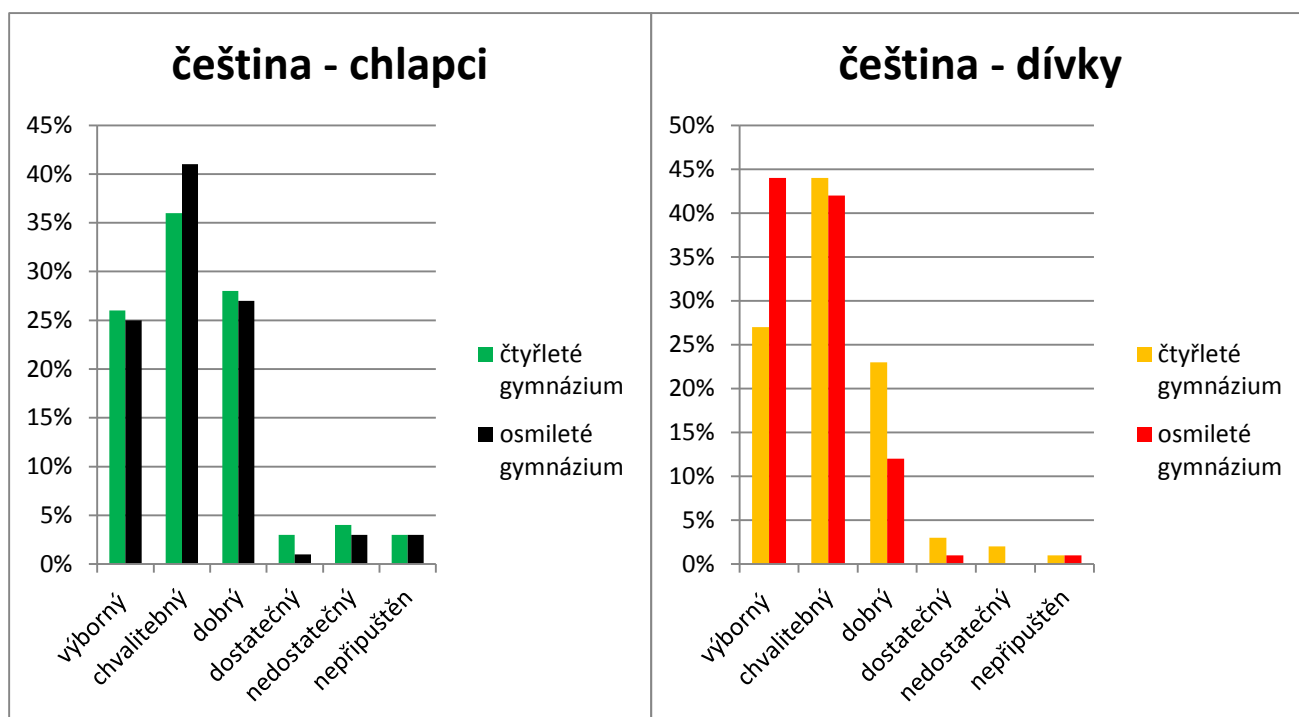
H 1.1. Studenti osmiletého gymnázia dosahují lepších výsledků u státní maturitní zkoušky z českého jazyka než studenti čtyřletého gymnázia.

ČESKÝ JAZYK						
obor	výborný	chvalitebný	dobrý	dostatečný	nedostatečný	nepřipuštěn k maturitě
4leté g.	26%	41%	25%	>3%	< 3%	2%
8leté g.	36%	42%	18%	1%	1%	2%

Z předchozího grafu i tabulky můžeme vysledovat, že studenti osmiletých gymnázií dosáhli u státních maturitních zkoušek na špičce hodnocení o 10% lepšího výsledku než studenti čtyřletých gymnázií, lepšího výsledku dosáhli v celém pásmu nadprůměru, a to celkem o 11%.

Pro zajímavost se můžeme podívat na následující dva grafy, kde zjistíme, že celkový výsledek byl ovlivněn zejména vynikajícím výsledkem absolventek osmiletého oboru, z nichž 86% se pohybovalo v pásmu nadprůměrného hodnocení, z toho 44% jich bylo hodnoceno výborně, a výsledkem 42% absolventů osmiletého oboru, kteří byli hodnoceni chvalitebně.

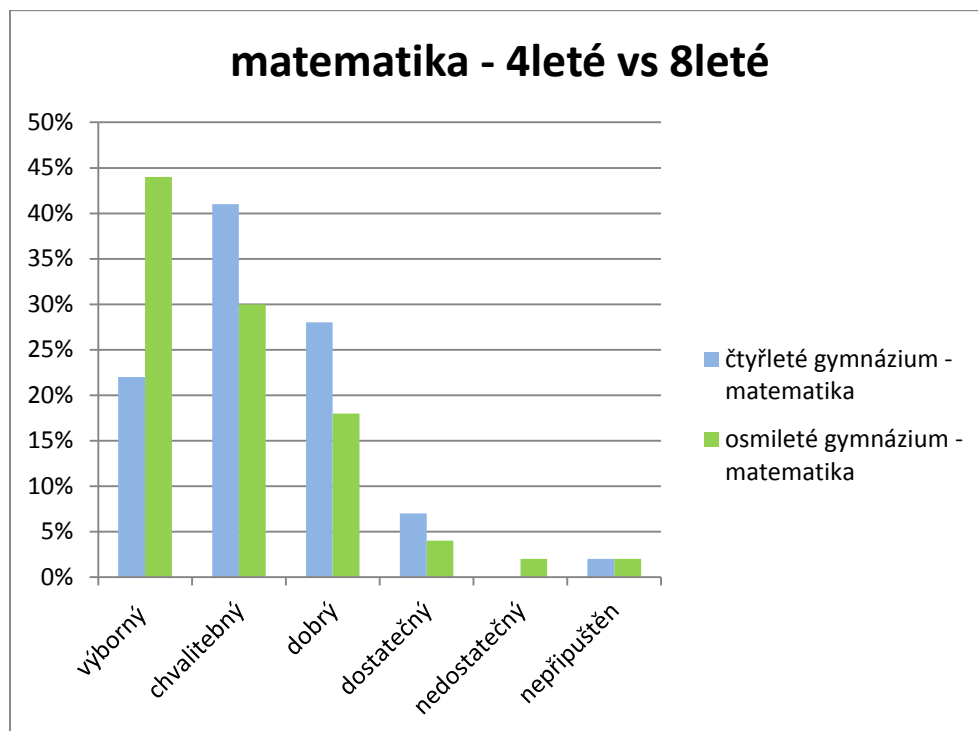
Známkou s největší četností, čili modus, byla u absolventů osmiletého i čtyřletého oboru gymnázia chvalitebná. Aritmetický průměr známek z češtiny dosáhl u čtyřletého oboru hodnoty 2,13, zatímco u osmiletého oboru to bylo 1,87.

Závěrem lze tedy konstatovat, že studenti osmiletých gymnázií dosáhli u státní maturitní zkoušky z českého jazyka lepších výsledků než studenti čtyřletých gymnázií. **Hypotéza byla potvrzena.**

6.2 Matematika

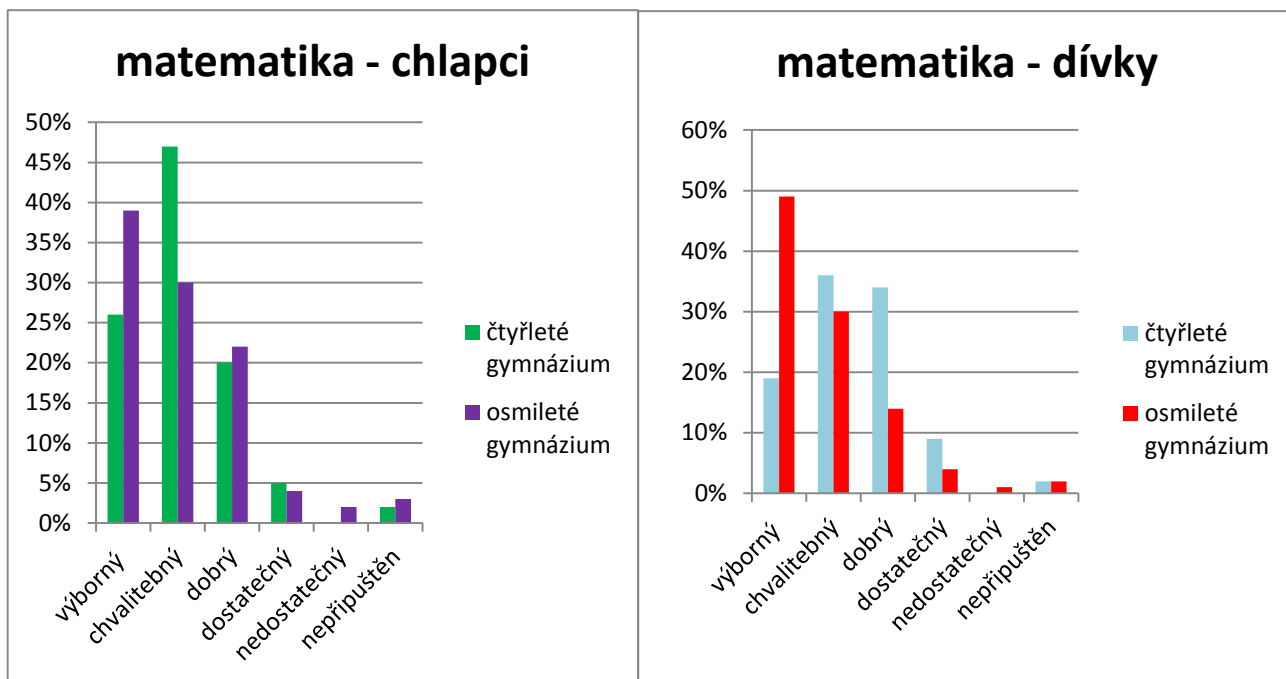
H 1.2. Studenti osmiletého gymnázia dosahují lepších výsledků u státní maturitní zkoušky z matematiky než studenti čtyřletého gymnázia.

MATEMATIKA						
obor	výborný	chvalitebný	dobrý	dostatečný	nedostatečný	nepřipuštěn k maturitě
4leté g.	22%	41%	28%	7%	0%	2%
8leté g.	44%	30%	18%	4%	2%	2%

Výše uvedený graf i tabulka odhalují poměrně velký rozdíl mezi studenty osmiletého a čtyřletého oboru gymnázia, kteří byli u maturitní zkoušky z matematiky hodnoceni známkou výborný. Rozdíl mezi studenty obou oborů je v této skupině přesně dvojnásobný ve prospěch studentů osmiletého gymnázia. Pokud chceme zhodnotit celé pásmo nadprůměru, studenti osmiletého oboru byli celkově o 11% úspěšnější než studenti čtyřletého oboru. Jediný nedostatek na výsledku studentů osmiletého gymnázia jsou 2% maturantů, kteří u maturitní zkoušky z matematiky nevyhověli na rozdíl od absolventů čtyřletého gymnázia, kde uspěli všichni studenti, kteří byli ke zkoušce připuštěni.

Zajímavé je pozorovat, že celkový výsledek studentů osmiletého gymnázia byl ovlivněn zvláště vynikajícím výsledkem dívek na úrovni známky výborný, jak ukazuje graf umístěný na následující straně, kterou získalo 49% absolventek.

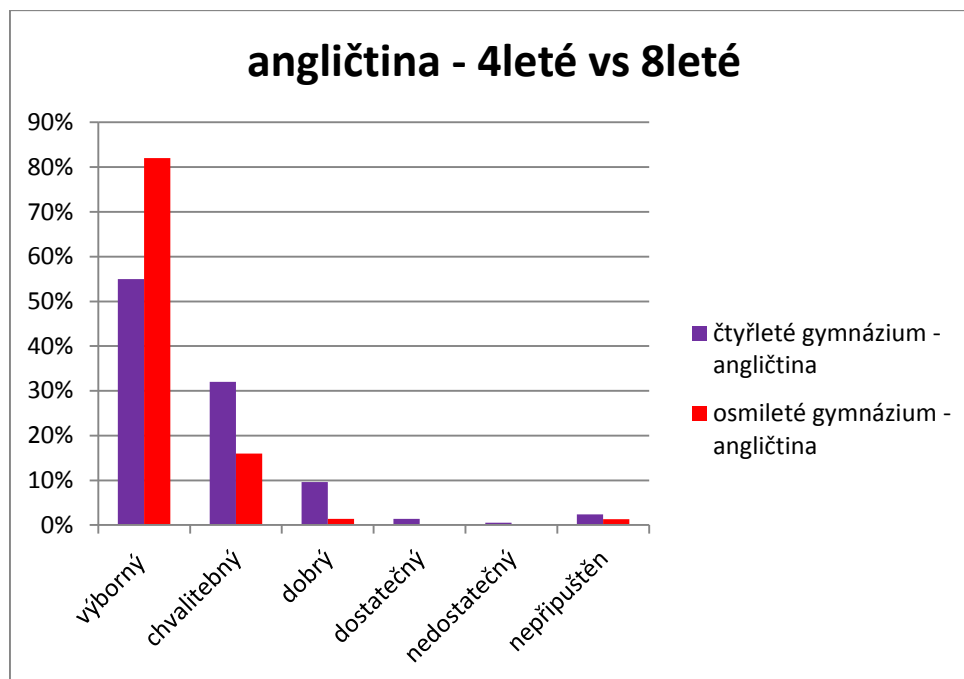
Známkou s největší četností, čili modus, byla u absolventů osmiletého oboru výborná, zatímco u absolventů čtyřletého oboru to byla chvalitebná. Aritmetický průměr známek z matematiky dosáhl u čtyřletého oboru hodnoty 2,22, zatímco u osmiletého oboru to bylo 1.87, což není bez zajímavosti, že je to shodná hodnota jako v případě českého jazyka.

Můžeme tedy konstatovat, že i přes 2% maturantů osmiletého oboru, kteří u této zkoušky neuspěli, dopadli studenti osmiletého gymnázia celkově opět lépe než studenti čtyřletého gymnázia. **Hypotéza byla potvrzena.**

6.3 Anglický jazyk

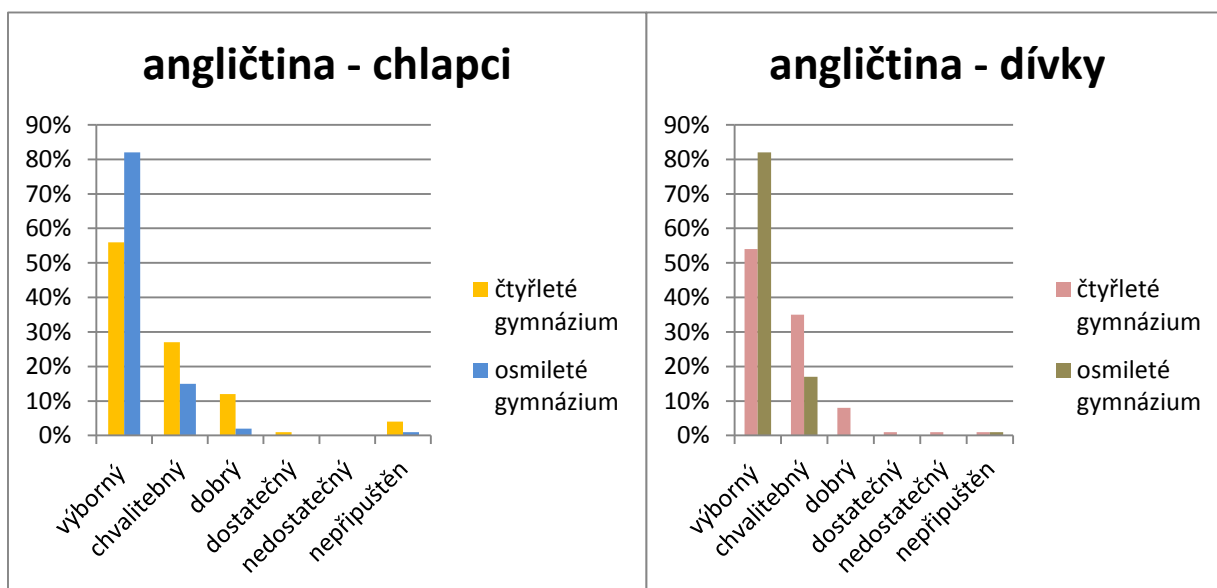
H 1.3. Studenti osmiletého gymnázia dosahují lepších výsledků u státní maturitní zkoušky z anglického jazyka než studenti čtyřletého gymnázia.

ANGLICKÝ JAZYK						
obor	výborný	chvalitebný	dobrý	dostatečný	nedostatečný	nepřipuštěn k maturitě
4leté g.	55%	32%	<10%	1%	>0%	2%
8leté g.	82%	16%	1%	0%	0%	1%

V předchozí tabulce i grafu vidíme, že absolventi osmiletých gymnázií dosáhli u státní maturitní zkoušky z anglického jazyka v pásmu nadprůměru o 11% lepších výsledků než absolventi čtyřletých gymnázií. Nejlépe je rozdíl patrný na špičce hodnocení, kterého dosáhlo 82% absolventů osmiletého oboru oproti pouze 55% absolventů čtyřletého oboru gymnázia.

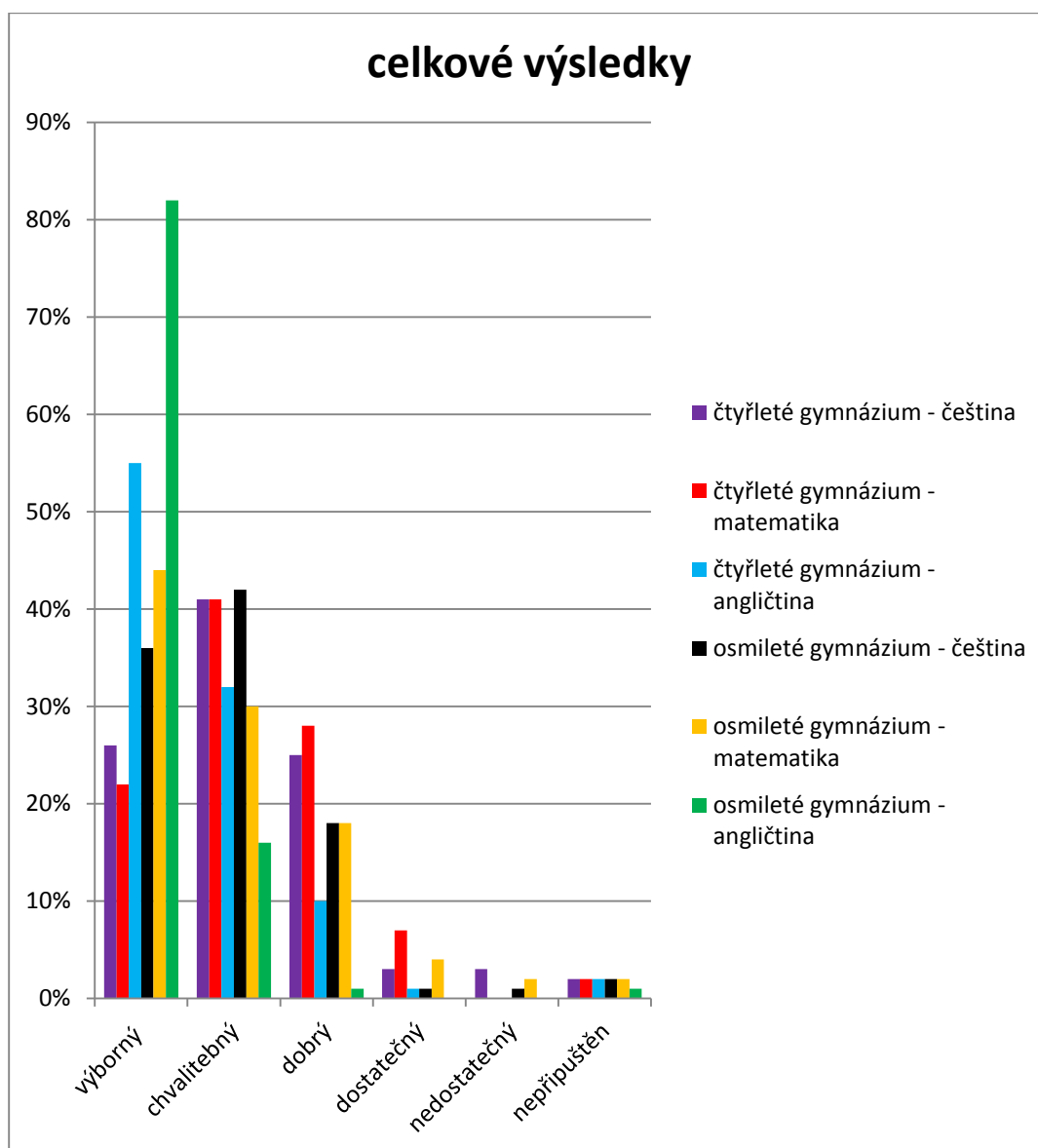
Z následujícího grafu lze vyčíst, že na vynikajícím úspěchu absolventů osmiletého gymnázia u maturitní zkoušky z angličtiny se stejnou měrou podíleli chlapci i dívky, a to především na úrovni hodnocení výborný, kterého shodně dosáhlo 82% absolventů i absolventek tohoto oboru.

Známkou s největší četností, čili modus, byla u absolventů obou oborů gymnázia v angličtině výborná, stejně jako střední hodnota medián. Aritmetický průměr známek z angličtiny dosáhl u čtyřletého oboru hodnoty 1.56, u osmiletého oboru to bylo 1.18.

Můžeme tedy konstatovat, že anglický jazyk byl pro oba obory gymnázia nejúspěšnějším maturitním předmětem, nicméně studenti osmiletého gymnázia celkově opět dosáhli lepších výsledků než studenti čtyřletého gymnázia. **Hypotéza byla potvrzena.**

6.4 Celkové shrnutí výsledků

CELKOVÉ VÝSLEDKY HODNOCENÍ U MATURITNÍCH ZKOUŠEK												
	<i>4leté gymnázium</i>						<i>8leté gymnázium</i>					
<i>Př.</i>	1	2	3	4	5	N	1	2	3	4	5	N
ČJ	26 %	41 %	25 %	3 %	3 %	2 %	36 %	42 %	18 %	1 %	1 %	2 %
M	22 %	41 %	28 %	7 %	0 %	2 %	44 %	30 %	18 %	4 %	2 %	2 %
AJ	55 %	32 %	10 %	1 %	0 %	2 %	82 %	16 %	1 %	0 %	0 %	1 %

Z výše uvedeného grafu i tabulky můžeme shrnout následující skutečnosti:

- Nejúspěšnějším předmětem státních maturitních zkoušek konaných ve Středočeském kraji v roce 2013 byl anglický jazyk.
- Absolutně nejlepšího výsledku dosáhli absolventi osmiletých gymnázií, a to opět v anglickém jazyce.
- Anglický jazyk byl také nejúspěšnějším předmětem pro studenty čtyřletých gymnázií.
- Anglický jazyk byl rovněž jediným předmětem, ve kterém všichni absolventi obou oborů gymnázií uspěli, nikdo nebyl hodnocen nedostatečně.
- Nejméně úspěšných výsledků dosáhli studenti čtyřletých gymnázií v matematice.
- Nejvíce dostatečných známek získali studenti čtyřletých gymnázií v matematice.
- Všichni studenti čtyřletých gymnázií ale byli u maturitní zkoušky z matematiky úspěšní.
- Naprosto totožné množství - 41% studentů čtyřletých gymnázií v předmětech český jazyk a matematika bylo hodnoceno chvalitebně.
- Stejně tak totožné množství - 18% studentů osmiletých gymnázií v předmětech český jazyk a matematika bylo hodnoceno dobře.

- Nejvíce studentů obou oborů gymnázií neuspělo u maturitní zkoušky z českého jazyka.
- Český jazyk byl pro studenty čtyřletých gymnázií jediným předmětem, ve kterém byli hodnoceni nedostatečně.
- K maturitní zkoušce nebyla připuštěna přibližně 2% studentů obou oborů gymnázií, výjimkou byla pouze angličtina s 1%.
- Ve všech předmětech bylo známkou výborně hodnoceno více absolventů osmiletých gymnázií než gymnázií čtyřletých.
- Pásma nadprůměru, to znamená hodnocení výborně či chvalitebně, dosáhlo ve všech předmětech shodně o 11% více absolventů osmiletých gymnázií než gymnázií čtyřletých.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo zanalyzovat a vyhodnotit úspěšnost absolventů víceletých gymnázií u státní maturitní zkoušky ve srovnání s absolventy gymnázií čtyřletých na území Středočeského kraje v roce 2013.

Výzkumem výsledků maturitních zkoušek absolventů gymnázií jsem se snažila najít odpověď na otázku, zda v naší vzdělávací soustavě nerozdělujeme děti příliš brzy na schopné a méně schopné, a jestli ty, které se ve věku jedenácti let zdají méně schopné a pokračují ve vzdělávání na základních školách, nejsou ve skutečnosti stejně studijně nadané a nedosahují v devatenácti letech u maturitních zkoušek na čtyřletých gymnáziích srovnatelných výsledků, jako jejich „úspěšnější“ vrstevníci z gymnázií osmiletých. Nebo zda osmiletá gymnázia vzdělávají studenty efektivněji než čtyřletá a jejich absolventi dosahují u maturitních zkoušek lepších výsledků a prokazují tak, že tyto školy mají ve vzdělávací soustavě České republiky své místo.

Jako zkušená učitelka s mnohaletou praxí na základní škole i na gymnáziu jsem předpokládala, že výsledky studentů osmiletých gymnázií budou pravděpodobně přece jen lepší, než výsledky studentů gymnázií čtyřletých. S přihlédnutím k této zkušenosti jsem si takto stanovila i hypotézy, které jsem výzkumem chtěla ověřit.

Ačkoliv osobně nejsem stoprocentním zastáncem víceletých gymnázií a očekávala jsem, že se alespoň jedna z dílčích hypotéz nepotvrdí, výsledky výzkumu mne přesvědčily, **že studenti osmiletého gymnázia skutečně dosahují při státních maturitních zkouškách z českého jazyka, matematiky i anglického jazyka lepších, někdy i výrazně lepších, výsledků než studenti gymnázií čtyřletých a celkově jsou tedy úspěšnější než studenti čtyřletých gymnázií. Všechny mnou stanovené hypotézy tak byly analýzou a vyhodnocením výzkumu potvrzeny. Cíle práce bylo dosaženo.**

O výsledcích výzkumu tedy nemůže být pochyb. Pokud je porovnáme s mezinárodními či republikovými šetřeními, je patrné, že částečně korespondují s výsledky výzkumu VECTOR společnosti Scio, které, stejně jako výsledky mé práce, ukazují, že víceletá gymnázia vzdělávají žáky přece jen efektivněji než základní školy ve spojení s klasickými čtyřletými gymnázii a mají tak naší vzdělávací soustavě rozhodně co nabídnout. Ve spojení s efektivitou můžeme samozřejmě dále diskutovat nad faktory, které ji posilují, jako je vliv rodiny a sociálního zázemí, standardní neoblíbené, ale zřejmě stále účelné středoškolské metody a formy práce, velká motivace ke studiu a touha obstát

v silné konkurenci třídy apod. Těmito faktory ovšem nebylo možné se v mém zkoumání zabývat, domnívám se, že by to mohl být námět na výzkum k další bakalářské práci.

Výsledky výzkumu své závěrečné práce vidím jako přínosné nejen pro management gymnázií Středočeského kraje, ale především pro vedoucí pracovníky odboru školství Středočeského kraje – zřizovatele gymnázií, a v neposlední řadě i pro obce a odbornou pedagogickou veřejnost kraje. Nicméně, i rodičům a budoucím žákům gymnázií, potenciálním uživatelům středoškolského vzdělávacího systému v kraji, je rovněž poskytnut pohled na realitu roku 2013.

Dále bych navrhovala využít závěrů této práce jako vstupu do následného výzkumu v roce 2014, eventuálně dalších let, který by mohl ukázat, jaké jsou vývojové tendence výsledků maturitních zkoušek absolventů gymnázií, a mohl by tak ještě lépe odpovědět na otázku, zda víceleté gymnázium má skutečně v naší vzdělávací soustavě své nezastupitelné místo.

POUŽITÁ LITERATURA

- *Diverzita a diferenciacie v základním vzdělávání*. Vyd. 1. Editor H. Kasíková, J. Straková. Praha: Karolinum, 2011, 348 s. ISBN 978-80-246-1911-8.
- DOSTÁLOVÁ, J.; *Vstup na víceleté gymnázium očima rodičů*. Brno, 2010. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta filosofická. Vedoucí práce Mgr. Klára Šedřová, Ph.D.
- DVOŘÁČEK, J. *Vzdělávání v integrující se Evropě*. Vyd. 1. V Praze: Vysoká škola ekonomická, Fakulta financí a účetnictví, 2001, 144 s. ISBN 80-245-0223-2.
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Paido, 2000, 207 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-859-3179-6.
- KAŠÍKOVÁ, P. *Osmileté gymnázium v kariérní cestě nadané mládeže*. Brno, 2009. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta filosofická. Vedoucí práce doc. PhDr. Libor Hřebíček, CSc.
- MANDELOVÁ, H. K některým současným problémům výuky dějepisu na gymnáziích s ohledem na zkušenosti členů ASUD z posledních let. In: *Minulost, současnost a budoucnost gymnazijního vzdělávání: sborník referátů z konference konané ve dnech 24. - 25. června 1999 v Jičíně*. Editor Ivo Navrátil. 2000. vyd. Semily: Státní okresní archiv, 2000, 10 s. Z Českého ráje a Podkrkonoší, 5. ISBN 80-862-5402-X.
- MATĚJŮ, P. a J. STRAKOVÁ. *Nerovné šance na vzdělání: vzdělanostní nerovnosti v České republice*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2006, 411 p. ISBN 80-200-1400-4.
- NOVOTNÝ, P. a M. POL. *Vybrané kapitoly ze školní pedagogiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 84. ISBN 80-210-3020-8.

- *Proměny školy, učitele a žáka na přelomu tisíciletí: protokol ze sjezdu učitelů v Brně 30.-31. srpna 2000*. 1. vyd. Editor Z. Veselá, V. Švec. Brno: Konvoj, 2001, 270 s., [8] s. obr. příl. (barevné). ISBN 80-730-2016-5.
- PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ a J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9.
- RABUŠICOVÁ, M. *Škola a (versus) rodina*. Vyd. 1. V Brně: Masarykova univerzita, 2004, 176 s. ISBN 80-210-3598-6.
- *Školství: školy a školská zařízení - školský zákon a vyhlášky, pedagogičtí pracovníci, vysoké školství, výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče: podle stavu k 12. 3. 2012*. Ostrava: Sagit, 2012, sv. ÚZ. ISBN 978-80-7208-916-1.

Elektronické zdroje:

- *Česko mluví* [online]. 2013 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z:
<http://ceskomluvi.cz/tema-3-je-pravdive-tvrzeni-ze-na-nasich-skolach-prilis-brzy-rozdelujeme-deti-na-schopne-a-mene-schopne>
- Dlouhodobé záměry v regionálním školství. *Středočeský kraj* [online]. 2012 [cit. 2014-04-04]. Dostupné z:
<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/skolstvi/koncepcni-materialy-a-analyzy/dlouhodobé-zamery-v-regionálním-skolstvi.htm>
- Dokumentace školy: Výroční zprávy. *Gymnázium Hostivice* [online]. 2011-2013 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z:
<http://www.gymnazium-hostivice.cz/dokumentace-skoly.html>

- MATĚJŮ, P. a J. STRAKOVÁ. Role rodiny a školy v reprodukci vzdělanostních nerovností: Sociologický pohled na úlohu víceletých gymnázií ve světle výzkumu PISA 2000. *Sociologický časopis* [online]. 2003, roč. 39, č. 5, s. 625-652 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/bd0d557dee0ca90e26a64a9d4ae9e13a5f073d08_50153matej21.pdf
- *Moderní vyučování: časopis na podporu rozvoje škol* [online]. 2009 [cit. 2014-03-22]. ISSN 1211-6858. Dostupné z: <http://www.modernivyucovani.cz/component/content/article/66-fejeton/220-viceleta042009.html>
- PALEČKOVÁ, J., V. TOMÁŠEK, J. BASL, R. BLAŽEK a S. BOUDOVÁ. *Hlavní zjištění PISA 2012: Matematická gramotnost patnáctiletých žáků* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2013 [cit. 2014-03-25]. ISBN 978-80-905632-0-9. Dostupné z: http://www.pisa2012.cz/articles/files/Hlavni_zjisti_PISA2012.pdf
- Příkaz ministryně. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 2005 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/prikaz-ministryne-c-1-2005>
- STRAKOVÁ, J. Přidaná hodnota studia na víceletých gymnáziích ve světle dostupných datových zdrojů. *Sociologický časopis* [online]. 2010, roč. 46, č. 2, s. 187-210 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/5301a482048f24216ed10329bc0948c43f224d54_Straková.pdf
- Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 2013 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyrocní-zpravy-o-stavu-a-rozvoji-vzdelavani-v-ceske-1?highlightWords=výroční+zpráva>

- Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji.
Středočeský kraj [online]. 2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z:
<http://www.kr-stredocesky.cz/NR/rdonlyres/C74896D6-5D15-4C64-8677-2E31FC6393D4/0/VýročnízprávaostavuarozvojivzdělávacísoustavyveStředočeskémkrajizarok20122013.pdf>

SEZNAM OBRÁZKŮ

- **Obr. 1** Počty škol, žáků a nově přijatých v roce 2013 a absolventů středních škol v roce 2011/12.....str. 10
- **Obr. 2** PISA 2012 – matematická gramotnost - změny ve výsledcích středoevropských zemí mezi roky 2003 – 2012.....str. 17
- **Obr. 3** Výsledky žáků v různých druzích škol.....str. 18
- **Obr. 4** Průměrné stand. skóre v testech 4. ročníků gymnázií.....str. 19
- **Obr. 5** Průměrný relativní posun mezi 1. a 4. ročníkem gymnázia.....str. 19
- **Obr. 6** Zastoupení absolventů jednotlivých typů středoškolského studia v oborech vysokoškolského vzdělávání.....str. 20
- **Obr. 7** Vývoj počtu žáků ve středním vzdělávání (denní forma).....str. 22
- **Obr. 8** Gymnázia - denní forma vzdělávání - školy, žáci ve školním roce 2009/10 až 2012/13.....str. 23
- **Obr. 9** Gymnázia - denní forma vzdělávání - přijatí ke studiu ve školním roce 2009/10 až 2012/13.....str. 24
- **Obr. 10** Predikce zastoupení věkové skupiny 15 – 19 let v procesu středního vzdělávání ve Středočeském kraji.....str. 24